

SISUKORD

1. Saare Wind Energy OÜ	2
2. Päästeamet	10
3. Eesti Ornitoloogia-ühing	10
4. MTÜ Jaagupi Sadam	20
5. Eesti Kalurite Liit	43
6. MTÜ Roheline Pärnumaa	46
7. Siseministeerium.....	53
8. Sunly Wind OÜ	54
9. AS Tallinna Sadam	60
10. Eesti Vesinikuühing.....	66
11. Triina Trei.....	68
Laekunud peale avalikustamise lõppu.....	71
1. Hanna Kitt.....	71
2. Vahur Kraft.....	72

Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Rahandusministeeriumi seisukoht
<p>1. Saare Wind Energy OÜ 16.11.2021</p>	<p>Planeeringu koostamine alates 2017 aastast on olnud kahtlemata keerukas ja tunnustame teid tänuväärselt töö teostamise eest.</p> <p>Saab tõdeda, et taastuvenergia tähtsus on ainuüksi planeeringu koostamise umbes 4,5 aastasel perioodil muutunud varasemast veelgi olulisemaks. Mõne näitliku märksõnana saab välja tuua nüüd igapäevaselt kasutatava termini <u>rohepööre</u>, käesoleval sügisel hinnarekordeid tegev <u>elektrihind</u> (tulenevalt paljuski senistest liiga aeglastest tegelikest tegudest taastuvenergeetikas) ja äsja Glasgows lõppenud <u>COP26 kliimatippkohtumine</u>.</p> <p>Mereplaneeringu operatiivne kehtestamine on kahtlemata äärmiselt vajalik taastuvenergia tootmise reaalseks edendamiseks ja rohepöörde elluviimiseks. Eesti elektritootmine nihkub mõne aastakümnega (reaalne on jõuda mõne meretuulepargi realiseerumiseni enne 2030. aastat) suures osas meretuuleparkidesse. Lisaks meretuuleparkide arendamisele on vajalik ka ülekandesüsteemide arendamine sellele vastavaks (st mõne gigavatine uus ülekandevõimsus väljaehitatud enne 2030. aastat ehk samaaegselt esimeste meretuuleparkidega).</p> <p>Eeldatavasti on elektriga varustus nii riiklikul tasandil, makromajanduslikult kui regionaalselt tulevikus veelgi olulisem kui täna. Edukad saavad olla kõrge varustuskindluse ja mõistliku hinnatasega elektriga varustatud piirkonnad, mistõttu on ilmselge eelis suure tootmisvõimsuse ja suure ülekandevõimsusega süsteemide läheduses.</p>	<p>Selgitame, et mereala planeeringut koostades on läbivalt peetud silmas lahenduse paindlikkust, säilitades siiski samaaegselt sellise konkreetse, mis võimaldab läbi viia nõuetekohane keskkonnamõju strateegilise hindamise. Seetõttu on tuulikute vundamentide käsitluses lisatud gravitatsioonivundamendi tingimusele laiend „või mõjudelt sarnane“. Seega ei eelda mereala planeering, et gravitatsioonivundamendid on edaspidi tuulikute puhul ainus tehniline lahendus, vaid see, hetkel teadolevalt Läänemere tingimustesse paigaldatav enamlevinud vundamentitüüp, on olnud aluseks keskkonnamõju strateegilisel hindamisel. Kasutada võib ka teisi vundamentitüüpe, kuid loamenetluse staadiumis tuleb keskkonnamõju hindamise protsessis tõendada, et mõjud on gravitatsioonivundamendiga samaväärsed või väiksemad.</p>

	<p>Eesti vajab suuremahulisi taastuveneergetika võimsusi (realistlik lahendus on meretuulepargid) võimalikult kiiresti. Vaadates menetluses olevaid projekte on ka ülimalt optimistlikult võimalik esimesed meretuulepargid (Saare Wind Energy ja Eesti Energia Liivi lahe meretuulepark) saada tööle mitte varem kui 2028. aastal. Võimalik nn Elwind meretuulepark seejärel pärast aastat 2030. Oluline on mõista, et meretuuleparkide rajamine Euroopas on juba kujunenud „tavaliseks“ kõrgelt arenenud tehnoloogiat kasutavaks „igapäevaseks“ tegevuseks. Kasutatavad lahendused loomulikult arenevad edasi, kuid tehnoloogilise ja majandusliku arengu loogikaga ja kiirusega. See tähendab, et näiteks aastal 2026 meretuuleparki ehitama asudes võib osutada reaalseks, et isegi maailma parimaid lahendusi kasutades ei ole võimalik ehitada, transportida ja paigaldada gravitatsioonilisi vundamente sellel ajal kasutatavatele parimatele elektrituulikutele. Samuti ei ole ilmselt optimaalne ega realistlik paigaldada merekaableid pikki kilomeetreid suhteliselt madalas meres (nii nagu see on illustratiivselt esitatud skeemil 5.6.6.1). Tuleb tõdeda, et Eesti ei suuda siseriiklikult teostada taastuveneergetika suuremahulist innovatsiooni, vaid sisuliselt tuleb meil kopeerida ja lihtsalt rakendada Euroopa parimaid tehnoloogiaid (mis senini on valdkonnas liider maailmas).</p> <p>Tuginedes küll mereplaneeringule, tuleb edasistes arendustes ja otsustuste tegemises lähtuda tehnoloogilistest ja majanduslikest realiteetidest.</p>	<p>Sarnaselt on mereala planeeringus talitatud merekaablitega. Eesti mereala planeeringus on toodud tuuleenergeetika arendusalade kaablikoridoride põhimõttelised asukohad. Planeering võimaldab ka alternatiivseid asukohti. Nimelt planeeringu seletuskirja ptk 5.6.6 sätestab, et tuuleparkide arendamisel hoonestusloa staadiumis võib leida kaablikoridorile alternatiivse asukoha juhul, kui sellega ei kaasne olulist ebasoodsat mõju elusloodusele ja ebasoodsat mõju Natura 2000 aladele. Seega planeering võimaldab kaablitele põhjendatud vajadusel kaaluda alternatiivseid asukohti.</p>
	<p>Lisaks eelöeldule esitame Saare Wind Energy OÜ poolsed alljärgnevad korrektuursed ettepanekud:</p> <p>1) Peatükis 5.6.5 esitatud suunises nr 6 on antud suunis <i>eelistada väiksema „jalajäljega“ vundamendistruktuure</i>. Antud suunis on täiesti arusaadav ja õige, kuid on mõningases vastuolus paljudes kohtades planeeringu tekstis eelistatuna/soosituna käsitletud gravitatsioonilise vundamendi kasutamisega.</p>	<p>Täname Teid suunise mitmeti mõistetavusele tähelepanu juhtimise eest. Toome esmalt välja, et tegemist on suunisega, st soovitusliku juhtnõoriga. Samas nõustume, et sellises sõnastuses võib suunis jätta eksliku mulje nagu oleks mõeldud ainult ehitise poolt konkreetselt</p>

	<p>Nimelt on gravitatsioonilise vundamendi „jalajalg“ oluliselt suurem kui nn vaivundamendil (näiteks sarnase elektrituuliku paigaldamisel samas asukohas võib vundamendi diameeter olla vastavalt 60 meetrit ja 10 meetrit).</p> <p>Sama peatüki tingimuste osas (tingimus nr 3) on sätestatud: <i>rajatakse selliste vundamendilahendustega tuulikud, millega kaasnevad keskkonnamõjud on samaväärsed või väiksemad gravitatsioonivundamentidel tuulikute rajamise mõjudega.</i></p> <p>Soovitame võimalusel veelgi selgemat sõnastust rõhutamaks erinevate vundamenditüüpide kasutuse võimaldamist arvestades konkreetseid asukoha olusid (nt erinevad jääolud ja geoloogia). Oluline on vundamendi summaarne keskkonnamõju ja reaalne rajatavus konkreetsetes oludes, mitte üksik parameeter.</p>	<p>mõjutatavat merepõhja pinda. Korrigeerime suunise sõnastust alljärgnevalt, et esile tuleks vajadus jälgida ka tuuliku ökoloogilist „jalajälge“.</p> <p>Tehnoloogia arenedes tuleks tuuleparkide rajamisel eelistada väiksema „jalajäljega“ vundamendistruktuure nii merepõhja pindala kui ka ökoloogilise „jalajälje“ kontekstis.</p> <p>Joonealuseks märkuseks: Mida väiksem on vundamendi alla jääv merepõhja pindala (ja selleks ettevalmistatav osa) seda väiksem on loodusliku merepõhja kadu konkreetsetes asukohas. Arvestama peab, et tuulikute füüsilise rajamisega ehitusetapis või demonteerimise etapis ei kaasneks olulist mõju avaldavat ja ulatuslikku müra ning ei põhjustataks olulist setete liikumist.</p>
	<p>2) Peatükis 5.6.5 esitatud tingimuses nr 6 on kasutatud terminit „keskmisest merevee kõrgtasemest“. Kuna iga ebaökonomne meeter tuuliku torni kõrgust mõjutab märkimisväärselt ehitusmaksumust (ja seeläbi meretuulepargi realiseeritavust), siis on vajalik kasutatud termin täpsemalt lahti seletada või viidata õigusaktile, kus see on defineeritud. Selliselt välditakse võimalikke edaspidiseid asjatuid diskussioone antud teemal.</p>	<p>Selgitame, et keskmise merevee kõrgtaseme all on mõeldud keskmist mereveetaset, millele on liidetud vastava mereala keskmine laine kõrgus. Keskmine laine kõrgus ei ole õigusaktidega reguleeritud, kuna see on muutuv suurus kogu mereala ulatuses. Meile teadaolevalt</p>

		<p>on nii keskmine kui maksimaalne laine kõrgus ja lainekoormus meretuuleparkide puhul vundamentide projekteerimisel kasutatavad näitajad, mis tuleb hoonestusloa menetluses uuringute käigus vältimatult välja uurida. Nõustume, et teema vajab täpsemat selgitust, lisame selle ptk 5.6.5 joonealuse märkusena ja samuti mõistete selgituse peatükki.</p>
	<p>3) Peatükis 5.6.5 esitatud tingimuses nr 8.b on eristatud „<i>samaaegselt kavandatavad tuulepargid</i>“ ja „<i>planeeritavad</i>“ tuulepargid. Kas on võimalik selgitada (nt täna kehtivate õigusaktide näitel), milles seisneb nende terminite sisu ja erinevus? Kas samaaegne kavandamine on näiteks juhul kui mitu projekti on samas menetlusetapis (näiteks hoonestusloa KMH sama faas: algatatud, programm koostatud, uuringud teostatud, aruanne koostatud jms)? Kas planeeritav tuulepark on mereplaneeringus kajastatud tuuleenergeetika ala või on planeeritav tuulepark ka mõne ettevõtte koduleheküljel esitletud soov, või midagi muud?</p>	<p>Selguse huvides korrigeerime tingimuse sõnastust alljärgnevalt.</p> <p>Mitme tuulepargi samaaegsel kavandamisel hinnatakse tuuleparkide visuaalset koosmõju. Võimalusel hinnatakse koosmõju ka teiste samas piirkonnas kavandatavate tuuleparkidega. Joonealuse märkusena ja mõistete seletusse lisatakse ka selgitus, mida on mõeldud samaaegselt kavandatavate tuuleparkide puhul. Tugineme käsitluses Euroopa Komisjoni teatisele nr 2021/C 437/01 „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta“, mille järgi koosmõju käsitlevas sättes peetakse silmas teisi</p>

		kavasid või projekte, mis on lõpule viidud, mis on heakskiidetud, kuid lõpule viimata, või mille kohta on tehtud ettepanek (st on esitatud heakskiitmis- või nõusolekutaotlus).
	4) Peatükis 5.6.5 esitatud tingimuses nr 12.a on sätestatud müraga seonduv modelleerimise ja hindamise kohustus. Mitmeti mõistetavuse ja asjatute diskussioonide vältimiseks on mõistlik täpsustada, kas tegemist on atmosfääris leviva müraga ja selle mõjuga inimestele (vastavad müranormid on nõ inimesekesksed) või veealuse müraga (ja selle mõjuga mereelustikule)? Konteksti ja sisukuse alusel tundub õige olevat loomulikult veealune müra.	<p>Selgitame, et eelkõige on vaja keskenduda veealusele mürale. Samas tuleb tagada veendumus, et ka atmosfääriõhus ei kaasne rannikupiirkondade elanikele ülenormatiivset müra. Selguse huvides täpsustame tingimust nr 12 a alljärgnevalt.</p> <p>a) hinnata müraga seonduvaid mõjusid (nii ehitus-, toimimis- kui demonteerimise aegseid, keskendudes eelkõige veealusele mürale kuid käsitledes ka atmosfääriõhus levivat müra). Viia läbi müra modelleerimised ja arvestada modelleerimisel ka teiste piirkonnas asuvate ja võimalusel kavandatud tuuleparkidega.</p>
	5) Peatükis 5.6.5 esitatud tingimuses nr 12.i on kasutatud terminit „ <i>monoliitse ehitusega vundament</i> “. Palume võimalusel täpsemalt sõnastada, mida on antud juhul peetud silmas monoliitsuse all. Tehnoloogiliselt on täna nii vaivundament (ehk sisuliselt toruvundament, nn <i>monopile</i>) kui gravitatsiooniline vundament vähemalt 1000+ tonni kaaluv ühes tükis (st monoliitne) paigaldatav „detail“.	Täname tähelepanu juhtimise eest. Märkime, et peame otstarbekaks tingimus muuta suuniseks, st soovituslikuks juhtnööriks, kuna ka algsest sõnastusest ilmneb, et tegemist on soovitusega. Suunise eesmärk on kaitsta tundlikke

		elupaiku, täpsemalt minimeerida tundlikemale elupaikadele ehitustegevusega avalduvat võimalikku mõju. Monoliitse ehitusega vundamendi korral on mõju ühekordne (ühe monoliitse vundamendibloki paigaldamisel merepõhja).
	6) Peatükis 5.6.5 esitatud tingimuses nr 12.j on tingimus kavandada koostöös Eleringiga merevõrgu alajaam. Saare Wind Energy hoonestusloa menetluses olev ala hõlmab vaid osa tuuleenergeetika alast nr 2. Kas Saare Wind Energy peab tingimata või vaid vajadusel, mis täpsustub koostöös ja kokkuleppel Eleringiga, kavandama 4 hektari suuruse merevõrgu alajaama? Kui algatatakse ka mõni teine hoonestusloa menetlus alal nr 2, siis kas ka seal tuleb igal juhul kavandada samasugune objekt? Meie hinnangul on mõistlik sõnastada tingimus vähem kategoorilisena.	Selguse huvides lisame vastavasse punkti joonealuse märkuse, et kui koostöö käigus selgub, et merevõrgu alajaama ei ole konkreetse loamenetluse protsessi raames vaja kavandada, siis puudub vajadus teema käsitlemiseks.
	7) Peatükk 5.6.6 skeem 5.6.6.1. <ul style="list-style-type: none"> Skeemil märgitud tekst „Virtsu alajaam“ asub iseenesest õiges kohas (Virtsu alajaamast paremal), kuid kuna skeemil on ka alajaamadele osutavad nooled, siis võib Lõpe alajaamale osutav nool (mille juures ei ole teksti „Lõpe alajaam“) osutada eksitavaks. Teeme ettepaneku skeemi korrigeerida. Maismaale rajatakse tõenäoliselt osa elektri ülekandesüsteemi õhuliinina, mitte maakaablina. Seetõttu on maismaal kasutatud termin „kaablikoridor“ eksitav. Soovitame kasutada üldisemat terminit, näiteks „elektri ülekandesüsteem“. 	Täname tähelepanu juhtimise eest, korrigeerime skeemi.
	8) Peatükis 5.6.6 esitatud suunises nr 1 on mainitud alalisvoolulinki. Soovitame planeeringu tasandil jätta määratlemata, kas kasutatakse alalisvoolu või vahelduvvoolu lahendust. Tegemist on tehnilise optimaalsuse	Selgitame, et mereala planeering ei sea tingimusena alalisvoolu eelistamist. Küll aga on planeeringu mõjude hindamise

	<p>ja teostatavuse ülesandega, mis sõltub konkreetse projektlahenduse paljudest erinevatest asjaoludest. Eesti elektrisüsteemi ja meretuuleparkide asukohti (st potentsiaalseid vahemaid) arvestades on mõlemal voolusüsteemil perspektiiv, mida ei ole vajalik planeeringu etapis asjatult vähendada.</p>	<p>aruandes välja toodud, et alalisvooluga kaasnevad mõjud on väiksemad, mistõttu annab planeering suunise (mis on soovituslik juhtnõör), et alalisvoolulingi kasutamine on otstarbekaim. Seega võib loamenetluses otsustada lähtuvalt kaasnevatest mõjudest, milline on optimaalseim tehniline lahendus ning lahenduse sobivuse korral on võimalik kasutada ka vahelduvvoolu kaablit.</p>
	<p>9) Peatükis 5.6.6 esitatud suunises nr 4 on öeldud et kõva merepõhja substraadi puhul ei ole kaabli katmine otstarbekas. Palume sõnastada kaabli katmine kõval substraadil mõlema võimalusena (kaetud ja katmata kaabli võimalus). Nimelt võib ka kõval substraadil olla mõistlik kaabli pinnasesse süvistamine (vältimaks erinevaid kaabli kahjustamise riske).</p>	<p>Selgitame, et mereala planeering ei sea tingimusena kaablite katmise täpseid lahendusi. Tegemist on suunisega (ehk soovitusliku juhtnõoriga). Seega võib loamenetluses otsustada lähtuvalt kaasnevatest mõjudest, milline on otstarbekaim lahendus. Suunise sõnastust täpsustatakse alljärgnevalt, kuna mõjude hindamise aruandes on välja toodud ka avamere sügavamates osades kaabli katmata jätmise võimalus.</p> <p>Kõrgema riskiga piirkondades (nt tihe laevaliiklus – ristumine laevateedega, kattumine traalimisaladega, tuulepargi sisene ala, kus liiguvad hoolduslaevad, jää liikumine madalaveelises piirkonnas) tuleb vajadusel kaabel kaitsta võimalike</p>

		<p>ohuallikate eest, kas katta nt betoonplaatidega või süvistada merepõhja. Kaablitest tuleneva mõju leevendamiseks on otstarbekas kaaluda võimalust näiteks liivamadala puhul kaabli matmiseks. Kõva substraadi puhul (näiteks kui on tegemist „karide“ elupaigatüübiga) ei ole otstarbekas kaabli matmine ega katmine avamere sügavamates osades. Võimalusel peaks kaabli välispind olema neutraalse reaktsiooniga ja võimaldama organismide kinnitumist.</p>
	<p>10) Peatükis 5.6.6 esitatud tingimuses nr 2 selgitatakse et kaablitele võib leida alternatiivse asukoha. Paljud skeemil 5.6.6.1 visandatud kaablite asukohad on tehniliselt ilmselt ebamõistlikus asukohas. Palume lisada planeeringusse, et muu kaabli asukoht, mis asub ka Natura 2000 alal, kuid ei tekita olulist ebasoodsat mõju, on vähemalt samaväärne praegu planeeringus kajastatuga. St kaabli paiknemine Natura 2000 alal ei tohi tekitada „automaatselt“ ebasoodsamat hinnangut.</p>	<p>Selgitame, et mereala planeering võimaldab kaablite rajamisel kaaluda planeeringulahendusest erinevaid asukohti (vt lisaks kirja punkti 1). Eeldusel, et loamenetluses välistatakse hindamise tulemusena ebasoodne mõju Natura alade kaitseesmärkidele ja oluline ebasoodne mõju kaitstavatele loodusobjektidele</p>
	<p>11) Vajadusel oleme nõus oma seisukohti täiendavalt selgitama ja aitama kaasa mõelda lahenduste leidmisel. Täname ja tunnustame planeeringu koostajaid veelkord väga olulise töö eest ja loodame peatset võimalikult kvaliteetse planeeringu kehtestamist, mis võimaldaks, mitte ei takistaks kogu ühiskonnale vajalike arenduste elluviimist.</p>	

<p>2. Päästeamet 25.11.2021</p>	<p>Rahandusministeerium esitas Päästeametile teavituse nõuete kohaselt kooskõlastatud Eesti mereala planeeringu avalikustamisele.</p> <p>Seoses mereala planeeringu avalikustamise dokumentide läbivaatamisega on tekkinud täiendavad küsimused. Kas ja millises ulatuses on dokumentide koostamisel tähelepanu pööratud rannikualadel paiknevate ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete mõjule planeeritud merealale?</p>	<p>Selgitame, et Eesti mereala planeeringu koostamisel on lähtepunktiks mereruumi kasutuse mitmekesisustumine ja merel toimuvate tegevuste jätkusuutlik kavandamine. Mereala planeeringu alaks on Eesti mereruum, maismaal toimuvaid tegevusi käesolev planeering ei reguleeri ja siduvaid tingimusi maismaale anda ei saa. Maismaal toimuvate tegevuste kavandamine toimub vastavalt planeerimisseadusele teiste planeeringuliikidega. Siiski on mereala planeeringu laiapõhjalisel mõjude hindamisel arvestatud Eesti mereala keskkonnaseisundi väljakutsetega, mis muuhulgas tulenevad ka võimalikust ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete mõjust.</p>
<p>3. Eesti Ornitoloogiaühing 08.12.2021</p>	<p>Eesti Ornitoloogiaühing (EOÜ) tutvus Eesti mereala planeeringulahenduse, selle seletuskirja ja mõjude hindamise (MH) aruandega, mis oli avalikul väljapanekul 09.11.2021 – 09.12.2021. EOÜ seisukohad ja ettepanekud on esitatud allpool.</p> <p>1) MH käsitleb lk 31 EL elurikkuse strateegiat aastani 2030 mh üldistades: “Strateegias esitatakse konkreetsed meetmed, et Euroopa elurikkus hakkaks taastuma, sh muutes vähemalt 30% Euroopa maa- ja merealadest tõhusalt hallatavateks kaitsealadeks ja muuta vähemalt 10% põllumajandusmaast mitmekesiste maastikuelementidega maaks“.</p>	<p>Täname tähelepanu juhtimise eest. Toome omaltpoolt välja, et oluline on vaadata mereala planeeringut ja selle mõjuhindamise aruannet käsikäes. Planeeringu seletuskirja peatükis 5.9 on antud ülevaade Eesti mereala kaitstavate loodusobjektide osakaalust ning ühtlasi välja toodud ELis seatud eesmärgid ja kohustused mereala kaitse-eesmärkide osas, millele ühtlasi viitate.</p>

	<p>EOÜ on seisukohal, et MH käsitus EL elurikkuse strateegiast on puudulik. ELi elurikkuse strateegias aastani 2030¹ määratakse, et <u>ELis tuleks kaitsta vähemalt 30 % maismaast ja 30 % merealast /---/ ja range kaitse alla tuleks võtta vähemalt kolmandik kaitsealadest, st 10 % ELi maismaast ja 10 % ELi merealast.</u> Seega tuleb ka mereala planeeringu MH-s hinnata, kui kaugel on Eesti strateegia eesmärkide täitmisest ja kas planeeringuga ette nähtud merealade kasutus jätab võimaluse 30% kogu mereala kaitse alla võtmiseks.</p>	<p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise peatükk 3 kajastab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 40 lg 4 p 2 ja 5 kohast strateegilise planeerimisdokumendi seost muude asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega, sh EL elurikkuse strateegia osas. Selguse huvides täpsustame ja täiendame mõju hindamise aruande ptk 3 Teie poolt viidatud EL elurikkuse strateegia järgmise lausega: „ELi elurikkuse strateegias aastani 2030 määratakse, et ELis tuleks kaitsta vähemalt 30 % maismaast ja 30 % merealast /---/ ja range kaitse alla tuleks võtta vähemalt kolmandik kaitsealadest, st 10 % ELi maismaast ja 10 % ELi merealast“ ning infoga, et mereala planeeringuga ette nähtud merealade kasutus jätab võimaluse 30% kogu mereala kaitse alla võtmiseks.</p> <p>Lisaks eelnevale on mõjuhindamise aruandes eraldi kaitstavate loodusobjektide peatükk 4.2.6, mis annab</p>
--	---	--

¹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a3c806a6-9ab3-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF

		<p>ülevaate merealal kaitstavate loodusobjektidest ning mereala planeeringuga kavandatavate tegevuste võimalikust mõjust. Hindamine on jõudnud tulemusele, et mereala planeering seab kaitstava looduse osas peamiseks eesmärgiks mereruumi jätkusuutliku kasutamise viisil, mis tagab kaitsealuste loodusobjektide ja merekaitsealade ning nende kaitse-eesmärkide säilimise ning ei takista kaitse-eesmärkide saavutamist. Samuti käsitleb antud peatükk infot hetkel menetluses olevate ja võimalike uute loodavate kaitsealade kohta. Mõjuhindamine on andnud siinkohal soovitusi, et mõistlik oleks vastavate menetluste lõpuni hoiduda nende alade majanduslikku kasutusse võtmisest tulenevalt kaitseala kavandatavate piirangute kirjeldusest. Kaitsealade moodustamine pole mereala planeeringu pädevuses, vaid selleks on eraldi menetluskord, mis lähtub looduskaitseadusest. Seega ei ole asjakohane läbi viia täiendavat hindamist, mis käsitleks EL elurikkuse strateegia elluviimist, kuna see pole mereala</p>
--	--	--

		planeeringu pädevuses (vt ka planeeringu seletuskirja peatükki 5.9).
	<p>2) MH lk 66 esitatakse täiesti asjakohatu arutluskäik järgmiselt: “Kui reeglina on kaitstaval merealal kalastikule positiivne mõju, siis võivad piirangud kaasa tuua ka negatiivseid mõjusid. Näiteks on kaitstavate alade tõttu plahvatuslikult suurenenud kormoranide arvukus. Kormoranide poolt tarbitud kriitiliselt ohustatud angerja kogust hinnatakse Läänemeres samasse suurusjärku inimeste poolt püütavaga (viide MH-s ekslikult Hansson et al. 2017, õige on 2018²).</p> <p>Esiteks, kormorani arvukuse tõusu ei saa seostada kaitstavate merealade laienemisega, sest ka mittekaitstavatel aladel on kormoranide tahtlik häirimine ja pesade-munade-poegade hävitamine keelatud. Teiseks luuakse mulje nagu oleks kormoranide poolt ära söödud angerjate kogus peamine Euroopa angerja arvukuse vähenemise põhjus. Maailma Looduskaitseliidu (IUCN) punase nimestiku hindamises loetletakse angerjale ohtudena rändetõkkeid (sh hüdrojaamade paisud), kliimamuutust, sh ookeanihoovuste</p>	<p>Jääme seisukohale, et vastav lõik on endiselt asjakohane. Kuid lisame Teie tähelepaneku alusel täpsustuse, et ei jääks eksliku muljet, et kormoranid on eelkõige peamine angerjate koguse vähenemise põhjus. Lisame järgnevalt sulgudes oleva osa: Kormoranide poolt tarbitud kriitiliselt ohustatud angerja (<u>asurkonna kriitilise seisukorra peamiste põhjustena tuuakse välja kalapüüki ja keskkonnamuutuste mõju (nt Rohtla et al. 2021)) kogust hinnatakse Läänemeres samasse suurusjärku inimeste poolt püütavaga (Hansson et al. 2018).</u></p>

² Hansson, S. et al. 2018. Competition for the fish – fish extraction from the Baltic Sea by humans, aquatic mammals, and birds. ICES Journal of Marine Science 75(3), 999–1008. doi:10.1093/icesjms/fsx207.

	<p>muutumist, haiguseid ja parasiite, legaalset ja illegaalset kalapüüki ja kaubandust, elupaikade hävimist, saasteaineid ja röövlust (sh kormorani põhjustatud).³ Seega ei ole mingit põhjust esitada riikliku mereplaneeringu MH aruandes merekaitsealade olemasolu loomise negatiivse küljena ühe loodusliku linnuliigi (toitumisoportunisti!) arvukuse suurenemist. Palume see lõik aruandest eemaldada.</p>	<p>Nõustume, et ka mittekaitstavatel aladel on kormoranide tahtlik häirimine ja pesade-munade-poegade hävitamine keelatud. Samas selgitame, et kuna suur osa laidudest on range kaitse all ja seal ei tohi viibida juuli alguseni, siis ei toimu ka "tahtmatut" häirimist. Lisaks on enamusel merekaitsealadel keelatud kormoranide jaht. Tahtlik kormoranide häirimine ja pesade-munade hävitamine on võimalik vaid vastavalt vastu võetud <i>Kormorani kaitse ja ohjamise tegevuskavale</i>. Samas ei ole kava elluviimine võimalik kaitsealadel, kus see on vastuolus kaitsekorralduskavadega. Seega on kaitsealadel kormoranide arvukusele väga oluline mõju. Lisaks toob Euroopa Komisjoni koduleht (https://ec.europa.eu/environment/nature/cormorants/numbers-and-distribution.htm) esimese kormoranide arvukuse suurenemise põhjusena välja kaitsemeetmed: <i>"There are thought to be a number of reasons behind these large population increases. The reasons might be somewhat different among countries. However, there is broad consensus about some key influences. Firstly, since the</i></p>
--	---	--

		<p><i>1970s the birds have been subject to improved legal conservation measures throughout much or all of their range, mainly during the 1970s and 1980s. This has enhanced the protection afforded to cormorants and cormorant breeding sites and introduced more stringent controls of disturbance and the use of lethal measures."</i></p>
	<p>3) Planeering ega selle MH ei käsitle Saaremaast läänes asuva tuuleenergia arendamiseks sobiliku alale nr 2 rajatavate tuuleparkide teenindamiseks vajaliku sadama asukohta. Saaremaa läänerannikul praegu sobivad sadamad puuduvad. Uue sadama ehitamisel või mõne olemasoleva väikesadama olulisel laiendamisel ja sellega seotud veeliiklussageduse tõusul võib olla oluline mõju, sh Natura 2000 võrgustikule. Palume planeeringut ja MH aruannet selle teema osas täiendada.</p>	<p>Eesti mereala planeering, üleriigilise pikaajalise strateegilise planeeringuna, ei kavanda kohapõhiselt uusi üksikuid sadamaid, vaid suunab valdkonna arengut üldiste suuniste ja tingimustega. Mereala planeeringus on sadamaid käsitletud kehtiva sadamaseaduse tähenduses ja lähtudes sadamaregistri andmetest.</p> <p>KeHJS § 32 kohaselt keskkonnamõju strateegiline hindamine on avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel <u>strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva</u> olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine, mille tulemusi</p>

		<p>võetakse arvesse strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja mille kohta koostatakse nõuetekohane aruanne. Kuna Eesti mereala planeering, tulenevalt oma üldistusastmest ja pädevustest, ei kavanda sadamate täpseid asukohti või nende laiendusi, siis pole võimalik hinnata ka kaasnevaid mõjusid. Sadamate (v.a rahvusvaheliste sadamate), mis on kaldaga püsivalt ühendatud rajatised, täpne kavandamine, ehitamine, sh laiendamine toimub vastavalt planeerimisseadusele ja ehitusseadustikule. Vastava menetluse käigus hinnatakse ka kaasnevaid keskkonnamõjusid, sh mõju Natura 2000 võrgustiku alale. Raamistiku selleks annab KeHJS.</p>
	<p>4) Natura 2000 hindamises on läbiv loogikaviga. Paljude tegevuste puhul on asjakohase hindamise juures väidetud: „Kuna planeeringu rakendamine ei muuda olemasolevat olukorda, siis pole planeeringu elluviimisel oodata ka mõju Natura aladele ja nende kaitse-eesmärkidele“. Planeeringuga koostatakse planeeringuala kohta terviklik ruumilahendus, millega määratakse kasutus- ja ehitustingimused, seega on võimalik Natura 2000 aladele negatiivset mõju omavad tegevused ruumiliselt ümber planeerida nii, et negatiivset mõju ei oleks. Natura hindamise seisukohalt ei saa tegevuse <i>status quo</i> säilitamist võtta negatiivsete mõjude puudumisena (näit. Euroopa Kohtu Wadenzee mereala käsitlev lahend C-127/02) ja hinnata tuleks ka</p>	<p>Olemasolevate tegevuste ruumiline ümberplaneerimine ei ole mereala planeeringu pädevuses, kuna need tegevused on varasemate õiguspäraste otsustega määratud ja hetkel toimivad. Mereala planeering peab lähtuma kehtivast õigusruumist. Korrigeerime Teie tähelepaneku alusel mereala planeeringu seletuskirja ja mõjude hindamise aruannet (mh Natura hindamise peatükis), lisades</p>

	<p>nende tegevuste mõju, mille jätkumist mereplaneering võimaldab, näiteks Natura 2000 aladel asuvad kaadamisalad jm.</p>	<p>selgituse, et olemasolevad kaadamisalad on määratud varasemate üksikotsustega. Iga kaadamiseks väljastatud üksikotsuse puhul on loa väljastaja ülesanne olnud kaalutleda mh tõenäolist ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku ala(de)le ja anda tegevusluba, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning otsustaja on olnud veendunud, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse eesmärki (KeHJS § 29 lg 2). Teie poolt viidatud Waddenzee lahend (C-127/02) selgitab loa menetluse hindamist juhtudel, kui väljastatakse tähtajaline luba ning toob välja, et igakordne loa ümbervaatamise, pikendamise vmt juhul loa (<i>Projekt võib hõlmata ehitustöid, paigaldisi ja muid sekkumisi looduskeskkonda, sealhulgas korrapärast tegevust loodusvarade kasutamiseks</i>³) väljastamisega kaasneb <u>iga kord</u> nimetatud tegevuse lubatavuse uus Natura hindamine ning seega ei saa loa andja eeldada tegevuse jätkuvat lubatavust (Teie poolt viidatud <i>status quo</i>), kui</p>
--	---	---

³ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

		<p>hindamisel selgub, et tegevuse tulemusena kaasneb mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse eesmärkidele (vt kohtuotsus p 21-29).</p> <p>Tegemist on olemasolevate ja hetkel kasutuses olevate kaadamisaladega. Mereplaneeringuga uusi kaadamisalasid ei kavandata. Prioriteediks on olemasolevate kaadamisalade kasutus. Planeeringuga on seatud merekeskkonna kaitseks mitmeid suuniseid ja tingimusi. Keskkonnamõju strateegilise hindamise Natura hindamise peatükis on ühtlasi välja toodud, et uute kaadamisalade loomisel eelistada alasid väljapool Natura 2000 võrgustiku alasid. Kavandatava tegevuse elluviimisel tuleb hinnata kaasnevaid võimalikke mõjusid ja välistada ebasoodne mõju Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidele.</p> <p>Selguse huvides korrigeerime planeeringu seletuskirja peatükki 5.14, et oleks üheselt aru saada, et mereplaneeringuga uusi kaadamisalasid ei kavandata vaid kajastatakse olemasolevaid.</p>
--	--	--

		Eeltoodust nähtub, et planeeringu tulemusel muutust keskkonnas ei toimu. Igakordselt kaadamiseks tegevusloa menetlemisel tuleb hinnata ka kaasnevaid keskkonnamõjusid, sh vajadusel mõju Natura 2000 võrgustiku alale. Raamistiku selleks annab KeHJS.
--	--	--

<p>4. MTÜ Jaagupi Sadam 08.12.2021</p>	<p>1. Sissejuhatus ja tegelikkus Eesti merealade planeering on vananenud.</p> <p>Inglise keeles on ilus väljend „<i>overtaken by time</i>”. Jah, tuuleparkide mereplaneerimine Eestis on „<i>overtaken by time</i>” ehk teisisõnu vananenud.</p> <p>Selgitame.</p> <p>Alates Teie poolt tühistatud (ebaõnnestunud) mereplaneerimisest, käesoleva aasta suvel, ei ole planeeringul mitte midagi parandatud. Isegi uut teadust ei tehta.</p> <p>Küll on tekkinud, aga uus peamine tegur, mida jälgitakse ja selleks on inflatsioon/THI (CPI). Eilse seisuga on Eesti viimase aasta THI tõusnud +8.8%. Võrdluseks oleks paslik tuua eelmise ja üle-eelmise aasta näitajad (nt. 2018-2019.a. +1,8% ja 2019-2020.a. -1,1%)⁴.</p> <p>Ülikõrge näitaja püsib seni, kuni ebaõnnestunud energiapoliitika ja Covidi ohjamisega seotud arved on tasutud.</p> <p>Nobeli majandusteadlane Milton Friedman selgitas, et inflatsioon on lihtsalt üks varjatud maks. Roheline sõda põhjustas eestlaste jaoks inflatsiooni ja sellega ärritate veel rohkem inimesi.</p> <p>Kui meie, Euroopa Liidus, aevastame, siis vaesemad riigid tõeliselt haiged. Roheline sõda põhjustab tõelise sõja. Venemaal ei ole gaasitulu ja seal saabuvad rahutused enne Eestit. Venemaa teravdab olukorda riigipiiri ääres ning nüüd on energiajulgeolek ülitähtis. Tuulepargid ei suuda energiajulgeolekut õigeks ajaks Eestisse tuua.</p>	<p>Juhime tähelepanu, et planeeringulahenduse väljatöötamisel ja planeeringu elluviimisega kaasnevate mõjude hindamisel on kliimamuutused ja nendega kaasnevate mõjude leevendamine olnud üheks läbivaks aluspõhimõtteks. Eesti riiklikes kliimaeesmärkides on taastuvenergeetika arendamine võtmekohal (vt „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050⁹“, valdkondlik poliitikasuunis nr 13). Mereala planeeringu mõjude hindamise aruandes¹⁰ on kliimaeesmärkide saavutamise ja mõju kliimamuutustele käsitletud eraldiseisvas peatükis 4.7. Vastavas peatükis on toodud teadusallikatele toetuvate riiklike arengudokumentide ja arengutsenaariumite ülevaade. Muuhulgas on välja toodud, et suurem osa allikaid viitab keskmise tuule kasvule, samuti on tõendatud temperatuuride kasv Eesti rannikuvetes. Lähtudes eeltoodust ei vasta Teie poolt välja toodu tõele.</p> <p>Kinnitame, et mereala planeering ei reguleeri Jaagupi sadama tegutsemist, samuti ei seata planeeringuga selliseid piiranguid, mis muudavad kalurite</p>
---	--	---

	<p>Seevastu plaaneerib Eesti oma plaanidesse jätkuvalt ka Vene kaasomandit, mille kaasomanikuks on meie „riigiplaneerija” Hendrikson ja Ko-ga lähedastes suhetes olev Saare Wind Energy.</p> <p>Enefit Green-i korrupsioon Häädemeeste vallas viis juba sealse juhtkonna vahetumiseni, aga tänases olukorras on see ka selge vihje valitsuse vahetumiseks.</p> <p>Mereplaneerimisse vähegi süübinu leiab, et see "lõplik lahendus" on tegelikult hoopis „mustand”. Jääb mulje, et keegi teeb nalja, aga see nali ei ole kaugeltki enam naljakas. Ka ei ole suudetud mitte ainsalegi meie poolt esitatud küsimusele vastata. Või kui vastati, siis millistele täpsemalt?</p> <p>Mingeid uuringuid ei ole tehtud.</p> <p>Kuna Eesti merealade planeering on endiselt kehtetu, siis viivitus on paratamatu. Ärge hakake palun väitma, et Pärnu maakonnaga piirnev merealadeplaneering kinnitati juba 2018 aastal! Olukorras, kus Eesti üldine merealade planeering ei ole (isegi palju enamatel alustel) kehtivaks tunnistatud, siis selline väide lihtsalt ei päde.</p> <p>ELi reeglid ja rahvusvahelised lepingud näevad ette, et tegelik otsus tehakse kohtus või välismaal.</p> <p>Hilinemisega kaasneb, et tuuleparkide jaoks ei ole varsti enam mitte mingeid rahalisi vahendeid (THI).</p> <p>Planeerimisel tehti liiga palju vigu. Kõige kurbnaljakam on see osa, et planeerijatel/otsustajatel läks valesi ka kliima käsitlemine. Kliimamuutused</p>	<p>tegevuse võimatuks merealal. Mereala planeering seab reeglid kooskasutusele ja soosib erinevate tegevuste koostoimimist. Sadamate edasise kavandamise kohta antakse suuniseid ja üldisi tingimusi, sadamate asukohti planeeringuga ei määrata. Kalandusele ei seata täiendavaid piiranguid. Väärtustatakse koelmualasid ja väljakujunenud traalpüügipiirkondi, andes teistele kasutusviisidele nendega arvestamiseks erinevaid tingimusi.</p> <p>Meretuuleparkide rajamisele on seatud ulatuslikult nõudeid üleriigilise planeeringu täpsustamise kohaste suuniste ja tingimuste näol, et kaasnevaid mõjusid täpsustada mereala planeeringule järgnevas hoonestusloa menetluse etapis. Hoovuste mõju on hinnatud mereplaneeringu mõjude hindamise aruande peatükis 4.1.4. Aruandes märgitakse, et kavandavad meretuulepargid mõjutavad hoovusi vahetult nende ümbruses. Täiendavalt selgitatakse, et pikaajaline mõju on meretuulepargil tuule omaduste muutmise tõttu 10 km ulatuses hoovustele/ökosüsteemidele ebaoluline, kuna muutused tuule kiirusele</p>
--	--	---

	<p>võivad meie riigis tähendada ka tuule vähenemist ja üleüldist külmenemist. Ekslikult eeldate kuumasid edelatorme, mis kaasnevad kliima soojenemisega. Prognoosides on 40% vähem tuult ja juba praegu on dramaatiliselt külmem. Jäätunud Läänemeres ei saa tuuleparke ei ehitada ega remontida. Tuulegeneraatori labadel olev jää paneb need seisma. Jää on täpselt nii nagu jää lennukitiival.</p> <p>Unustasite ka, et tuulevarju jääv tuulepark kaotab 50% võimsusest. Ainult kõige läänepoolsemaid (Läti) tuuleparke saab muuta majanduslikult elujõuliseks nii nagu põhiseaduse art. 5 seda ette näeb. See, et jätate tuuleparkide planeerimisel tuule vahele, on VÄGA SUUR viga.</p> <p>Need ja paljud teised planeerimisvead muudavad tuulepargid haavatavateks. Midagi rohelist ja kiireloomulisust seal ka ei ole. COP26 võimalused on piiratud ja mingeid selgeid sihte Eestile pole. Narva tehas taasavati ja kordame veel, et tuulepargid ei ole kiireloomulised.</p> <p>Kahjuks blokeerib Teie surnud planeerimine ka Jaagupi sadama ja kalurite poolset merealade alternatiivset kasutamist. See omakorda põhjustab tulude kaotust niigi juba sissetulekut kaotanud inimestele.</p> <p>Sadam tuleks üle anda kaluri(te)le ning seeläbi kohalikule kogukonnale garanteerida tasakaalustatult juurdepääs Liivi lahe merealale. Praegusele sadamalepingule vastupidiselt, tuleb lubada ja stimuleerida sadama kooskasutust. Sadam ei tohi kuuluda eksklusiivselt ühele tööstus-kaubandusmonopolile, vaid andma mitmekesised sadamakasutusvõimalusi. Sadama eesmärk on toetada ja meelitada kalureid, anda võimalus (väike)ettevõttele ja tööjõu arenguks.</p>	<p>tuulikupargi ala keskmisena on tuulikute hõreda paigutuse (tuulikute omavaheline kaugus 4–8 tiiviku diameetrit) tõttu väga väike: lainete teket mõjutav tuule energia mere pinnal (0–40 m kiht merepinna kohal allpool tuulikute tiivikuid) kahaneb 100 tuulikuga (200 m tiivik, tuulikute vahe 4 diameetrit, tornikõrgus 150 m, paigutus nn halvima stsenaariumi kohaselt ristkülikukujuliselt) pargi puhul alla 5% . Selline kiiruse kahanemine kombineerituna 2 kraadi võrra suuna muutusega ei saa oluliselt muuta tuulest tingitud hoovuste teket, suunda ega intensiivsust. Samas rõhutame, et hetkel koostatav üleriigiline mereala planeering ei käsitle Pärnu maakonnaga piirnevat mereala ja Liivi lahe meretuulepargi hoonestusloaga seonduvaid küsimusi, selles piirkonnas kehtib Pärnu maakonnaga piirnev mereala planeering. See jääb kehtima ka pärast üleriigilise mereala planeeringu kehtestamist. Juhime tähelepanu, et tegemist on alusetu väitega. Mereala planeeringu mõjude hindamise aruandes on joonealuste märkustega välja toodud arvukalt viiteid rahvusvahelistele teadustöödele (vt nt lk</p>
--	--	--

	<p>Püügipiirkonnale lähim juurdepääs on tõhus, ohutu, arendab ausat konkurentsi, garanteerib toiduvarede julgeoleku ning annab madalama süsinikujälje.</p> <p>Selgituseks: Pärnu lahel on piiratud kalapüük. Kalurite sõnul ei ole tänaseni taastunud valge lihaga kala varud, mille viisid viie aasta tagused süvendustööd. Tuulepark koos Liivi lahe hoovustega tekitab adru- ja vetikapõlde – liivasaartest rääkimata. Tuulepargid blokeerivad paljusid püügipiirkondi. Lõputu planeerimise ebakindlus takistab kaluritel investeringuid teha.</p> <p>See, et Enefit Green peab Häädemeestel "salakoosolekut", pole tuuleparkide jaoks asjakohane.</p> <p>Kohus viivitab.</p> <p>Rahalisi vahendeid pole.</p> <p>Kõrge inflatsioon jne.</p> <p>Tähtis on see, et inimesed saavad vihaseks ja 50-50 valitsus tõenäoliselt kukub.</p> <p>Kas Te saate üldse aru, et kui pole raha, siis selles punktis kõik lõppeb?</p> <p>2. Kommentaarid</p> <p>Käesoleval kirjal on menetluslik ja kontekstuaalne iseloom.</p> <p>Käesoleva kirja esmane eesmärk on muuta kogu Eesti merealade planeering kehtetuks võttes aluseks, et ELi komisjon kutsus Eestit üles parandama keskkonnamõju hindamise eeskirju (Lisa I);</p> <p>Põhiseaduse art. 5 nõuab oma ressursside majanduslikku kasutamist. Rahvusvahelised lepingud nagu Läänemere leping - rõhutavad täitmata</p>	<p>ptk 4.2.1 lk 62, 63, 64; ptk 4.2.2 lk 74, ptk 4.2.7 lk 110, 111; ptk 4.4.1.6.2 lk 164, 165, 168). Lisaks tuginevad mereala planeeringu alusanalüüsid rahvusvahelisele praktikale ja teadlaste rahvusvahelises koostöös tekkinud teadmistele. Näiteks on HELCOM Pan Baltic Scope projekti raames teadlaste rahvusvahelises koostöös kogutud kokku kalade kudealade info väga pika ajaperioodi jooksul, kus Läänemere äärsete riikide teadlased on olemasolevate andmete, sh erinevatel projekteeringualade uuringute põhjal kaardistanud olulisemate kalaliikide tähtsamad elu- ja koelmualad kasutades selleks mudeleid, mis arvestavad erinevate kalaliikide liigispetsiifilisi kriteeriume, nagu soolsus, sügavus, avatus lainetusele, footilise tsooni ulatus, vee läbipaistvus jt. Mudelite alusel on koostatud kaardid, mis on omakorda valideeritud vastavate liikide ja riikide ekspertide poolt. Samamoodi on koondatud linnustiku jt loodusväärtuste kohta rahvusvahelist teavet. Kokkuvõttes on planeeringu koostamisel kasutatud parimat võimalikku teavet (vt ka punkti nr 5 vastust).</p>
--	--	---

	<p>Euroopa Liidu (edaspidi: EL) õigust ja lubadusi. Pärnumaa mereladega piirnevad vallad lükkasid KMH planeerimismenetlused tagasi⁵.</p> <p>Valmistume selleks, et küsida (EL) kohtult ja (rahvusvahelistelt) poliitikutelt, et hinnata teie planeerimist. Palume teil vastata ja kommenteerida kõiki meie argumente tõsiselt. Lisa II näitab avalikku saladust, et Eesti planeerimine ei ole EL kohane või lihtsalt ebademokraatlik. Teiseks palume teil lisada meie taotlus koos soovide ja vajaduste lisada oma planeerimisse.</p> <p>Tsiteerime: ELi energiavolinik Kadri Simson: „<i>Tugevamad suhted kodanikega saavad alguse usalduse ja usalduse loomisest. Ma nõuan läbipaistvuse ja eetika kõrgeimat taset ... Ma tahan, et te keskenduksite tarbijate asetamisele meie energiasüsteemi keskmesse.</i>” https://ec.europa.eu/commission/commissioners/sites/default/files/commissioner_mission_letters/missionletter-kadri-simson_en.pdf</p> <p>Fakt on see, et kui te ei vasta meie küsimustele, siis sellel on õiguslik tagajärg.</p>	<p>Juhime ka tähelepanu, et Eesti mereala planeeringu koostamisel viidi läbi ametlik piiriülene protsess. Selle käigus küsiti erinevates etappides naaberriikide seisukohti planeeringule. Piiriülesest protsessist annab ülevaate mõjude hindamise ptk 4.9.</p> <p>Selgitame, et PlanWise4Blue portaali on välja arendatud justnimelt mereala planeeringu koostamise käigus, selle mõjude hindamise jaoks. Portaal ühendab merekeskkonna ressurside kasutamisest saadava majandusliku kasu ja inimtegevuse kumulatiivse mõju hindamise mudelid. Selline koondmudel võimaldab Eesti merealal hinnata erinevate stsenaariumite majanduslikku kasu ja nende keskkonnamõju. Analüüside tulemuste põhjal saab välja töötada lahendusi, mis tagavad võimalikult suure majandusliku kasu keskkonnakahju minimeerides.</p> <p>PlanWise4Blue koondab endas kogu Läänemere regiooni kohta käiva</p>
--	---	--

⁵ Häädemeeste Vallavalitsus (amphora.ee) - <http://atp.amphora.ee/haademeestevv/index.aspx?o=406&o2=-1&u=-1&hdr=hp&dschex=1&sbr=all&tbs=all&dt=&sbrq=%C3%9Chisp%C3%B6%C3%B6rdumine&itm=105563&clr=history&pageSize=20&page=1>

	<p>Karl Popper oli 20. sajandi mõjukaim teadusfilosoof⁶. Tema defineeris selle, et millal miski on teaduspõhine poliitika. Kui teooriat ei saa kriitikaga põhimõtteliselt võltsida, siis see ei ole teaduslik teooria.</p> <p>Te ei vasta meie küsimustele ja teil ei ole teaduspõhist poliitikat nagu EL seadused ja Baltic Sea <i>agreement</i> seda ette näeb. See omakorda on EL õiguse ja Läänemere rikkumine.</p> <p>Seadus nõuab, et te käitukite „heas usus”. Seetõttu palume kohtutel tõendite hulga ümber pööramist. Just samal viisil nagu Hiiumaa kaasusega juba juhtus.</p> <p>Palume tõestust, et te EI kahjusta inimesi, loodust, meie riiki ja majandust.</p> <p>2. Inglise keele kasutamisest ja avatud iseloomust.</p> <p>Keeldusite inglise keelest ja avatud teadusest, mille kasutamine põhineb alljärgnevatel seadustel ning levinud praktikatel. Kirjutasite meile uuesti, et te ei loe inglise keelt ega ELi õigust</p> <p>Käesoleva kirja puhul inglise keele kasutamine põhineb järgmistel seadustel ja tavadel.</p> <p>Isikute õigused, kes kasutavad võõrkeelt vastavalt teistele õigusaktidele ja rahvusvahelistele lepingutele. (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/minister_declaration_our_baltic_Conference.pdf). Kolmandate osapoolte klauslina seotakse kõik allkirjastavad pooled, et nad jääksid kindlaks paljudele artiklitele nagu</p>	<p>teaduskirjanduse ja andmebaasid, mis võimaldavad hinnata erinevate inimtegevuste eraldi- ja koosmõju erinevatele mere loodusväärtustele. Loodusväärtuse andmekihtidena kasutatakse neid tunnuseid, mille puhul on teada, et inimtegevus avaldab neile potentsiaalselt märkimisväärset mõju ning mis pole teiste määrustega reguleeritud (nt kalade koelmualad). PlanWise4Blue rakenduses on arvestatud kõikide Loodusdirektiivi lisas välja toodud kaitstavate elupaikadega ning lisaks on arvestatud ka teiste suurt liigilist mitmekesisust toetavate elupaikadega. PlanWise4Blue andmebaasi on olemasolevatest andmebaasidest ja uuringutest välja kogutud mõjukoefitsendid, mida PlanWise4Blue oma arvutustes kasutab. 2021. a veebruari seisuga, kui andmebaasist mõjude hindamise aruandesse väljavõte tehti, oli andmebaasis 1338 uuringut. Andmebaas täieneb pidevalt. PlanWise4Blue on olnud üks paljudest andmeallikatest, mida mereala planeeringu koostamisel kasutati</p>
--	---	---

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Karl_Popper

	<p>artikkel 3. Meie pühendumine Euroopa Liidu asjakohaste õigusaktide täielikule rakendamisele. Ilmselgelt ei ole tehtud - vastasel juhul taaskäivitust ei vajataks.</p> <p>Keeleseadus, mis võeti vastu 23.02.2011. Viidates Läänemere leppele ja paljudele teistele ELi lepingutele, mida oleme välja toonud, jätkame ühtlasi ka argumentatsiooni. Mõju on ka Liivi lahe piiriülesel iseloomul. Käesoleva dokumendi peamine eesmärk on kaasata ELi strateegilised partnerid ning kohus. Peaminister on ELi suur toetaja.</p> <p>Rahvusvahelise ja Euroopa inimõiguste õiguse kohaselt peavad ELi liikmesriigid tagama igapäevase õiguse pöörduda kohtusse või alternatiivsesse vaidluste lahendamise asutusse, et saada õiguskaitsevahend, kui nende õigusi rikutakse.</p> <p>Samuti peab olema avatud juurdepääs ELi kehtivale avatud teadusele. Põhjuseks on see, et Eesti ei ole (veel) rakendanud avatud teaduse poliitikat. See asjaolu muudab Eesti teaduse kõikide EL projektide osas ebausaldusväärseks. ELi teaduse peamine keel on inglise keel. Avatud teadus on lähenemisviis teaduslikule protsessile, mis keskendub teadmiste levitamisele niipea, kui see on saadaval digitaalse ja koostöö tehnoloogia abil. Soovin mainida, et inglise keele rakendamine on ministeeriumi jaoks vajalik, sest seeläbi rakendub ja EL vajalik tööviis. Avatud teadusel ja tõenditel põhinev poliitika tegemine on EL standard. Strateegiline planeerimine ilma avatud teaduseta ei saa olla tõenditel põhinev poliitika ja see tuleb tagasi</p>	<p>(vt ka eelpool lisatud viiteid). Lähtudes eeltoodust ei saa nõustuda väitega, et see on sobimatu tööriist.</p> <p>Mereala planeeringu koostamisel ja selle mõju hindamisel on lähtutud hetkel parimast olemasolevast teadmisest – kaasatud oma ala parimaid spetsialiste¹¹, võetud arvesse kogu merealal juba läbiviidud uuringute info (vastavad keskkonnaalased andmekihid), selle alusel koostatud täiendavad analüüsid ja teostatud modelleeringuid, mis laienevad kogu merealale. Eesti üleriigilise mereala planeeringu koostamisel viidi läbi mitmeid alusuuringuid (vt http://mereala.hendrikson.ee/uuringud.html), sh välitöid nõudvaid. Uuringud lähtuvad planeeringu eesmärgist – luua pikaajaline strateegiline plaan Eesti mereala kasutusele – ja ei saa seetõttu olla kohapõhised või ühe konkreetse tuulepargiga seotud. Nõuded detailsemate kohapõhiste uuringute läbiviimiseks on mereala planeeringus seatud järgmisele, hoonestusloa tasandile. Läbi selle on</p>
--	---	--

¹¹ http://mereala.hendrikson.ee/dokumendid/Meeskond_portaali.pdf

	<p>lükata. Teisisõnu, et kui kaalute te inglise keele tagasilükkamist, siis te ei saa tõenditega õigesti töötada.</p> <p>Tsiteerin Läänemere leppe (Baltic Sea agreement) neljandat punkti: <i>"nõukogu tunnustab ookeanide ja merede 19. novembri 2019. aasta järeldusi, kinnitades tervikliku, integreeritud ja teaduspõhise poliitika kujundamise tähtsust, mis on ehitatud valdkondadevahelisele ja piirkondlikule koostööle ja koordineerimisele."</i></p> <p>Energiafrimade poolt röövitakse aktiivselt teaduspõhist planeerimis- ja poliitikakujundamist ja seda just mereplaneerimise manipuleerimise eesmärgil.</p> <p>Seetõttu peab Eesti toetuma välismaisele teadusele. Rahvusvaheline teaduskeel on enamasti inglise keel. See punkt käesolevas kirjas on üks peamistest argumentidest, et tagasi lükata kogu mere planeerimine, mis põhineb ainult Eesti teadusel ning eriti ELi projektidega seoses. ELi avalikud hankereeglid nõuavad kõiki keskmise ja kõrgema väärtusega lepinguid, mis tulevad sõlmida konkurentsivõimeliste menetluste kaudu (pakkumised)⁷. Palume teil välja selgitada ja väljatöötada, kuidas ELi standarditele vastavus saavutada.</p> <p>3. Eesti mere kehtetu planeerimine.</p>	<p>mereala planeeringu kehtestamise järgselt olemas selge raamistik suuniste ja tingimuste näol, mille alusel tegevusi teostada saab. See toob seni üksikotsustel põhineva praktika muutuse kaitstes terviklikult olulisi väärtuseid. Lisaks on mereala planeeringu tegevuskavas ette nähtud erinevad jätkutegevused, sh ka uuringuid ja analüüse (nt tuulikute müra mõju väljaselgitamine räimede rändele), millega saate samuti tutvuda portaalis siin¹².</p> <p>Tuuleenergia perspektiivikust Eestis kinnitavad nii hetkel käimasolevad arendused maismaal kui strateegiliste riiklike dokumentide jaoks läbiviidud uuringud ja teadustööd. Samuti on heaks näitajaks suur huvi (sh rahvusvaheliste arendajate poolt) planeeringus määratud võimalike tuuleenergeetika arendusalade osas, mis on ilmnenu juba praegu, enne planeeringu kehtestamist. Hea võrdleva ülevaate Eesti tuuleoludest saab nt</p>
--	--	---

⁷ https://europa.eu/youreurope/business/selling-in-eu/public-contracts/public-tendering-rules/index_en.htm

¹² http://mereala.hendrikson.ee/dokumendid/Planeeringulahendus/2021-11_MSP_elluviimise_tegevuskava_avalikustamiseks.pdf

	<p>EL Komisjon kutsub Eestit üles parandama keskkonnamõju hindamise eeskirju (Lisa I). Eelmises peatükis mainiti juba parandusi. Avatud teadus ja avatud andmed on üliolulised ELi tõenduspõhise tööviisi jaoks, milles lepatakse kokku paljudes lepingutes, teie ministeeriumi allkirjastatud Läänemere lepingus.</p> <p>Valesti läheb seal, kus nõuate plaani kasutamist plan4wiseblue's. See on beeta-tööriist, mis ei suuda majandustegevusega toime tulla! Plan4wiseblue käsiraamat ise ütleb, aga planeerimine on määratletud kui majandustegevuse kavandamine, algatamine, reguleerimine ja kontrollimine! EL kordab seda argumendina nõudlusest lähtuvate majandusressursside eraldamise kohta.</p> <p>Teadusfilosoof Karl Popper selgitas, et peate tegelikkuses oma hüpoteese võltsima. Põhimõtteliselt võib viidata teie arvutimudeli „hookus-pookusele” sellega, et muudate teaduse ning poliitika sellisel viisil mänguks, et viskate kõik planeerimise musta kasti. Plan4wiseblue mudelit kasutades möödute tegelikkusest ning jätate meie poolt viidatud avatud teaduse lihtsalt vahele.</p> <p>Eelkõige välistab mudel majanduslikku loogikat ning tegevusi. Planeerimine on majandustegevus. Planeerimine on tegevus, mis jagab nappe ressursse. Eriti selliste majandusharu poolt nagu rannakalurite tegevus. Teie „hookus-pookus mustakasti Plan4wiseblue” mudel, aga eirab Häädemeeste ranniku mereplaneerimisel näiteks kalureid.</p> <p>Palusime peaministril valdade kirjale reageerida reageerida⁸.</p>	<p>Euroopa Tuuleatlase kaardirakendusest (https://map.neweuropeanwindatlas.eu/).</p> <p>Energiatootmise majanduslikku mõju on käsitletud mereala planeeringu mõjude hindamise aruande ptk 4.6.4. Muuhulgas on välja toodud, et tuuleenergeetika kasutuselevõtt merealadel suurendaks majanduslikku konkurentsivõimet ja uue tegevusvaldkonnana tooks täiendavat väärtust erinevatesse valdkondadesse (uued oskused, tehnoloogilised arengud, jmt). 1000 MW suurune tuulepark tähendaks hinnanguliselt üle 2 miljardi euro suurust investeeringut Eesti majandusse ja looks 70 kuni 100 otsest pikaajalist töökohta (lisaks tuhandeid ajutisi töökohti). Tuuleparkide rajamine omaks olulist mõju riigi SKP-le ja sellest võiks saada oluline eksporditükk. Tuulepargi rajamisel ja käigus oleku ajal on positiivne mõju ka teistele sektoritele (rajamise ajal eelkõige materjalide transport, tööjõud, ehitustööd ning käigus oleku ajal hooldus- ja remonttööd).</p>
--	--	---

⁸ Häädemeeste Vallavalitsus (amphora.ee) - <http://atp.amphora.ee/haademeestevv/index.aspx?o=406&o2=-1&u=-1&hdr=hp&dschex=1&sbr=all&tbs=all&dt=&sbrq=%C3%9Chisp%C3%B6%C3%B6rdumine&itm=105563&clr=history&pageSize=20&page=1>

	<p>Palun täpsustage Lisa III, mis on asjakohane kõnealuse planeerimise kavandamiseks. Palume teil lugeda seda kirja selle kirja lahutamatu osana. Asi on planeerimises ja planeerimise rikkumises. Kui vallad ei suuda planeerimisega toime tulla, siis kuidas meie saame?</p> <p>Taotleme vähemalt 6-kuulist viivitust oma lõplike seisukohtade, küsimuste esitamisel mittetoimiva tööviisi, tööriistade ja meetodite tõttu, et neid parandada, täiendada ja mitte vastusteta jääda.</p> <p>Teie ministeerium nõuab tööriista PlanWise4Blue kasutamist üllatusena. Meid ei teavitata, koolitata ega võimaldata juurdepääsu ka sellele vahendile, mis ei tööta korralikult. Nõudsite Liivi lahe Kalanduskogule saadetud kirjas selle kasutamist. https://mereala.hendrikson.ee/dokumendid/planeeringlahendus/kirjad_por_tali/14a_2021-02-19_vattus_ettepaneKute_liivi_lahe_kalanduskogu_ii.pdf</p> <p>Taotleme teil sisestada EL ja Liivi Lahe Kalanduskogu taotlused ELi mereala ruumilise planeerimise direktiivis "Energiasektorite arendamine merel" mainib, et planeerimisstruktuurid ei sekku liikmesriikide pädevusse ega linna ja riigi planeerimise kohta.</p> <p>Palun tutvuge EL kohtulahendiga: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-06/cp200077et.pdf</p>	<p>Samuti omab tuulepargi tegevus mõju ka lähedal paiknevatele sadamatele, mille teenust aktiivselt tarbitakse, luues sinna ka lisatöökohti.</p> <p>Tuuleenergia väljajätmine mereala planeeringust ei ole võimalik, kuna taastuenergia puhul (milleks on ka tuuleenergia) on tegemist olulise avaliku huviga (vt ka nt riigikohtu 26. mai 2021 otsus 3-17-2013). 2017. aastal võttis Riigikogu vastu Kliimapoliitika põhialused aastani 2050, milles on eesmärgiks seatud vähendada kasvuhoonegaaside emissioone aastaks 2050 vähemalt 80% ning asendada süsinikuheidet põhjustav energiatootmine peamiselt kohaliku taastuenergia tootmisega. Kohaliku taastuenergia tootmisvõimalustest on meretuuleparkides toodetud elektri osakaalu suurendamisel absoluutväärtusena suurim CO₂ vähendamise potentsiaal. On hinnatud, et Eesti tuuleenergia maht kokku võiks aastaks 2030 olla 12% kogutarbimisest¹³.</p>
--	--	---

¹³ Eesti kliimaambitsiooni tõstmise võimaluste analüüs, SEIT 2019

	<p>Euroopa Liidu Kohus PRESSITEADE nr 77/20 Luxembourg, 25. juuni 2020 Kohtuotsus (kohtuasi C-24/19).</p> <p>Euroopa Liidu õigust on rikutud. Tuulepargi kehtiva loa saamiseks või säilitamiseks on ELi seaduse kohaselt vaja teha uusi väliuuringuid. Pädev asutus peab kehtestama standardid igale KMH-le. Standardid peavad olema konkreetse KMH jaoks nõuetekohaselt põhjendatud. Iga konkreetse tuulepargi jaoks on vaja tegelikke mõõtmisi ja tegelikke uuringuid. Ebaseaduslik käitumine õigustab nõuet valitsuse ebaõige juhtimise tõttu.</p> <p>Uut seadust rakendati olulise tuuleuuringu suhtes, mis avaldati juulis 2021 ajakirjas “Proceedings of the National Academy of Sciences” (mis tõendab, et tuulepargid vähendavad looduslikku tuult 50% rohkem; 60% rohkem pilvi ja 60% niiskemat kliimat ja 0,7 kraadi kõrgemat temperatuuri). Tulemuseks on inimtekkeline kliimamuutus, mis tapab nii turismi, põllumajanduse kui ka metsa.</p> <p>Uuringu sisuga saate tutvuda siin: https://www.pnas.org/content/118/27/e2103875118.abstract</p> <p>Kliimaeesmärkide saavutamiseks palume metsa kasutada: Läti valik: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/lv_final_necp_main_en.pdf</p> <p>Üks aasta autokasutuse “neutraliseerimiseks” vajame 10x121 puud, mis hinnanguliselt teeb 1 hektar metsa.</p>	<p>Teie poolt väljatoodud ettepanekuid uute teemade lisamise osas planeeringusse ei ole võimalik rahuldada. Mereala planeeringuga ei kavandata parvlaeva liine, laevateede reguleerimist jääb korraldama Transpordiamet planeeringu üldiseid suuniseid ja tingimusi järgides. Mereala planeeringus kajastuvad veeliiklusalad, mis näitavad tihedama liiklusintensiivsusega piirkondi mereruumis ja võimaldavad seada seeläbi tingimusi erinevate meretasutuste koostöömiseks. Lohesurfi alade määramine Häädemeeste aleviku seltsimaja taha väljub üleriigilise planeeringu täpsusastmest, lisaks ei käsitle käimasolev üleriigiline planeering Pärnu maakonnaga piirnevat mereala, kus jääb kehtima varasem planeering. Taotlete ka kogu Liivi lahe kavandamist toiduarustuse kindlustamise tsoonina. Selgitame veelkord, et koostatav mereala planeering ei käsitle Liivi lahte, kus jääb kehtima Pärnu maakonnaga piirneva mereala planeering. See planeering näeb ette kooskasutust, sh on võimalik ka vesiviljelus, kalapüük jm toiduarustuse kindlustamisega seotud tegevused.</p>
--	---	--

	<p>Allikas: https://fpr.vermont.gov/sites/fpr/files/Forest_and_Forestry/Forest%20Carbon-Nov2016.pdf</p> <p>Valda peab tasustama metsaga CO2 neutraliseerimise eest: https://envir.ee/en/water-forest-resources/forestry https://www.globalforestwatch.org/blog/climate/forests-carbon-emissions-sink-flux/?utm_campaign=BLOG:+Carbon+Flux+Paper&utm_medium=bitly&utm_source=GFWBlog</p> <p>4. Eemaldame mere planeerimisest mitte asjakohased tegevused</p> <p>Rõhutame, et planeerimine peab olema majanduslik elujõuline ja vastama Eesti põhiseaduse artiklile 5. Ebaökoonomne tegevus on määratluse järgi keskkonnavaenulik, mis omakorda Pariisi kokkuleppe rikkumine. Palume kõik tuuleenergia kontsessioonid planeerimisest välja võtta, need ei ole majanduslikud. Esiteks subsideeritakse neid kogu Euroopas, märkides, et selle tegevuse elushoidmiseks on vaja täiendavat rahastamist. Kokkuvõttes ei ole see majanduslik.</p> <p>Ettevõtted, nagu EE, Enefit green jne. müüvad kogu ehitustegevuse pärast ehitusloa saamist, seega pole eesmärk majandustegevus ise, vaid kauplemisplaanid. See tähendab oma põhiülesande müümist. Need ettevõtted teevad äri tänu lükatud planeerimisprotseduuride kaudu saadud edasimüügilubadele.</p>	
--	---	--

	<p>Samuti tahame rõhutada, et energiaettevõtted ei käitu heas usus, kuritarvitades sel viisil planeerimismenetlusi. Näiteks pakkus Eesti Energia Häädemeestele tuulepargi majandushinnast 1/20-ndik. Kohale kutsuti planeerimisguru, et volikogu tuulikuparkide osas veenda. Sama isik selgitab meedias, et planeerimisel on puudused.</p> <p>ELi mereala ruumilise planeerimise direktiiv, mis käsitleb „energiasektorite arengut merel”, ei tohi segada liikmesriikide pädevust linna- ja maapiirkondade planeerimisel. Meie puhul tähendab see turismi ja kalapüüki. See tähendab, et EE rikub ELi eeskirju, pakkudes lihtsalt altkäemaksu. Eesti energiavajadus on pakkumisest väiksem. Seetõttu pole uute tuulikuparkide ehitamine ökonoomne.</p> <p>Tuulepargi majanduspilt ei ole positiivne. See, mis toimib tuulises Lääne-Euroopas, ei tööta Eestis. Meie tuul on murdosa sealsest tuulest.</p> <p>Eestis võib minna kuni mitu korda tuuleelektrijaamu, et toota sama palju energiat. Ka tuuleparkide kulude pool on palju kõrgem. Liivi laht on tavapärase referents aasta kõige tuulisemal perioodil jäätunud. Pargi hooldamine pole võimalik. Tuuleparkide tarnijad on naftaväljade ehitamise hiiglased. Näiteks. Van Oord on Ssaare Wind Energy OÜ osanik. Euroopa tahab saada süsinikuneutraalseks, mitte toetada süsinikku saastavat tööstust. Hollandi remondilaeva jäämere kaudu 2 000 km kaugusele sõita ei ole majanduslik ega ka Eesti põhiseaduse art. 5 kohaselt ka mitte seaduslik. Kõigis planeerimisprotseduurides jättis energiaettevõtte välja kaabelduskulud. Erinevalt Lääne-Euroopast puudub Eestil ka merekaablivõrk. Eesti kaabeldusettevõtte ei saa kaabeldamisega vaeva näha ega taha kaableid tarnida, sest see pole ökonoomne. Need kaabeldus- ja hoolduskulud tuleb lisada Eesti tuuleenergia tegelikule majanduspildile.</p>	
--	---	--

	<p>Vajamineva elektrienergiaga varustamiseks peab tuule puudumisel olema alternatiivne energiaallikas. See võib olla näiteks tuumajaam. Kui plaanite tuuleparke, siis varustuskindluse loomiseks peate kavandama ka mõne tuumaelektrijaama. Kõik mõistavad, et ükski majandussüsteem ei saa tuule puhumisest sõltuda. Viimane märkus näitab, et tuulepargi maksumus peab alati sisaldama varusüsteemi. Arvesse tuleks võtta ka alternatiivkulusid. Liivi lahe tuuleenergia arendused kahjustavad kõiki teisi Liivi lahe majanduslikke kasutusvõimalusi, sest käesoleva planeeringuga soovitakse Liivi lahe kasutamise eksklusiivõigused anda ainult kavandatavatele tuuleparkidele.</p> <p>Paljud blokeeritud ja frustreeritud majandustegevused põhjustavad inimeste lahkumist. Lõpuks toob see kaasa tugeva polariseeritud majanduse, mis viib piirkonna ebaõnnestunud olekusse. Meie kirjas peaministrile on palju konstruktiivseid lahendusi. Meie taotlus. Tegin oletatavaks, et tuulikuparkide majanduslik pilt ei ole elujõuline, ja kutsun teie osakonda üles nõudma nende tuuleparkide teostatavusuuringut enne nende lisamist oma planeeringusse. Põhiseadus on selge. Ka ELi õigus.</p> <p>Taotleme tuuleparkide teostatavusuuringut enne nende planeeringusse lisamist. Sügavalt kahtleme tuulikuparkide majanduslikus pildis, mis ei ole elujõuline ning kutsun teie osakonda vastavalt reageerima. Põhiseadus ütleb selgelt ning ka ELi õigus.</p> <p>5. Tegevuste plaanile lisamise taotlemine.</p> <p>Ma palume teil Liivi lahe mereplaneerimisele lisada järgmised tegevused. Kõik tegevused mainitud ka Jaagupi Sadama Plaanis (Lisa V)</p>	
--	---	--

	<p>a. Parvlaev</p> <p>Sadamate vahelised parvlaeva liinid. Palume Jaagupi Sadamasse lisada reisijate parvlaeva meie plaanile vastavalt vt. Lisa IV.</p> <p>Kiired reisiparvlaevad vajavad laiemat laevateed, kui inimesed on pardal ja suur kiirus. Meie planeeritud teenus on vastavalt nõudlusele, see tähendab, et ebaökonoomsust vähendada, siis inimesed saavad interneti kaudu broneerida. Lahendus on uus ja innovatiivne, potentsiaalne ELi innovatsioonipremia meie digitaalse laevanduslahenduse eest. Seda tegevust mainitakse Jaagupi Sadam plaanis, millega seotud plaanid on vastuolus vastuoluliste huvide ja põhjendamatu viivituste tõttu, mille eest parem planeerimine oleks hoolitsema pidanud.</p> <p>b. Vesiviljelus ja kalakasvatus</p> <p>Kalapüük on vana majandustegevus. Varem hoolitses loodus kalamarja tootmise eest. Seda pole enam oodata. Kalatööstus peab oma kalamarja ise tootma. Meile meeldib seda teha kohapeal, kus kalamarjad tuulegeneraatorite vibratsiooni tõttu kaoksid. Tuulegeneraatori tööst tingitud vibratsioon häirib merepõhja. Kalad ei taha oma poegi värisevasse merepõhja toimetada. Mujal Euroopas peavad tuulikud sellel põhjusel ujuvad olema, kuid Eesti kavatseb teie planeerimisel toetada tuuleparke kalamarja kahjustavad. Tsiteerin Norra professorit, kes esitab kenasti ELi planeerimisnorme. On ilmselge, et Eesti planeerimiskultuur ei sobi Euroopa Liidu normaalsusega. Peamine põhjus on see, et Eesti ignoreerib nõudluspõhist majanduse planeerimise suhet, mis Euroopal on on olemas.</p>	
--	--	--

	<p>c. Taotleme reserveerida kogu Liivi lahe ökosüsteemi toiduvarustuse kindlustamise tsooniks.</p> <p>Taotlus taastada selle merepõhine ajalooline funktsioon Eesti põhiseaduse järgi § 5. See ütleb, et Eesti loodusvarad ja ressursid on rahvuslik rikkus, mida tuleb säästlikult kasutada. Euroopa vastupanuvõime tugevdamine: bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamine ning tervisliku ja jätkusuutliku toidu ja kalanduse loomine. Euroopa Komisjon võttis vastu uue tervikliku bioloogilise mitmekesisuse strateegia (<i>Biodiversity Strategy to bring nature back into our lives ja Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally friendly food system</i>), et tuua loodus meie ellu tagasi, ning strateegia „<i>Farm to Fork</i>“ õiglase, tervisliku ja keskkonnasõbraliku toidusüsteemi loomiseks. Need kaks strateegiat tugevdavad teineteist, ühendades looduse, põllumajandustootjad, ettevõtjad ja tarbijad, et ühiselt töötada konkurentsivõimelise jätkusuutliku tuleviku nimel.</p> <p>Euroopa roheleppega kooskõlas pakutakse ambitsioonikaid ELi meetmeid ja kohustusi, et peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine Euroopas ja kogu maailmas ning muuta meie toidusüsteemid ülemaailmseteks konkurentsivõimelise jätkusuutlikkuse, inimeste ja planeetide tervise kaitseks ning kõigi elatusvahenditeks ning toiduainete väärtusahelas osalejad. COVID-19 kriis on näidanud, kui haavatavaks teeb meid üha suurenev bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja kui oluline on hästi toimiv toidusüsteem meie ühiskonna jaoks. Mõlemad strateegiad seavad kodanikud keskele kohale, kohustades suurendama maa ja mere kaitset, taastama halvenenud ökosüsteeme ja seadma ELi liidriks rahvusvahelisel areenil nii bioloogilise mitmekesisuse kaitse kui ka jätkusuutliku toiduahela ülesehitamisel.</p>	
--	---	--

	<p>Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Akvakultuurifond (EMFAF) teeb jätkuvalt kättesaadavaks erilist rahalist toetust, et tagada ELi vesiviljelussektori jätkusuutlikuks arenguks parimad võimalikud tingimused. EL on toetanud ka Euroopa vesiviljeluse jätkusuutliku arengu põhielementide alast uurimistööd ja innovatsiooni. Jaagupi Sadam MTÜ tema põhikiri võimaldab teha uuringuid Liivi lahes. Jaagupi Sadam MTÜ pakub avatud teadust, mida teised Eesti ülikoolid ei tee. Eesti ei ole veel rakendanud riiklikku avatud juurdepääsu/avatud teaduse poliitikat. See asjaolu muudab enamiku Eesti teadustest ELi projektide suhtes ebausaldusväärseks. ELi teaduse peamine keel on inglise keel. Avatud teadus on lähenemine teadusprotsessile, mis keskendub teadmiste levitamisele niipea, kui need on kättesaadavad digitaalse ja koostöötehnoloogia abil. Ekspertühmad, väljaanded, uudised ja üritused. Siinkohal meeldib mainida, et keelega kaasneb teie ministeeriumi jaoks ELi nõutud tööviis. Tõenduspõhine avatud teadusel põhinev poliitika kujundamine on ELi standard. Strateegiline planeerimine ilma avatud teaduseta ei saa olla tõenduspõhine poliitika ja see tuleb ka tagasi lükata. Teisisõnu. Kui kaalute inglise keele tagasilükkamist, ei saa te tõenduspõhiselt korralikult töötada. Tsiteerin Läänemere lepingu 4. punkti. Tsitaat „TUNNISTADES nõukogu 19. novembri 2019. aasta järeldusi ookeanide ja merede kohta ning kinnitab veel kord tervikliku, integreeritud ja teaduspõhise poliitika kujundamise tähtsust, mis põhineb nii valdkondadevahelisel kui ka piirkondlikul koostööl ja koordineerimisel”</p> <p>Jaagupi Sadama akvakultuurifond 2027</p> <p>Jaagupi Sadama teenindus piirkond oleks vähemalt Liivi lahe 10 000 km² ulatuses, millel puudub konkurentsivõimeline planeering. Liivi laht paiknev Jaagupi Sadam on ideaalne ELi vesiviljeluse rahastusmistaotluste jaoks.</p>	
--	--	--

	<p>Komisjon võttis 2021. aastal vastu uued strateegilised suunised ja ELi riigid on uute suuniste valguses oma riiklikud strateegiad läbi vaadanud. Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (2021–2027) jätkab ELi vesiviljeluse rahastamist. Paluge Jaagupi Sadam MTÜ -l saada ministeeriumitoetus ELi vesiviljelussektoriga liitumiseks ja kaasata teisi sidusrühmi sektori arendamiseks viisil, mis aitab otseselt kaasa Euroopa roheleppetele ja strateegiast „<i>Farm to Fork</i>“.</p> <p>Taotlus. Muutke Liivi laht avatud teaduspoliitika piirkonnaks. Viia oma Liivi lahe mereplaneerimine vastavusse ministeeriumi allkirjastatud Läänemere lepinguga ning ELi avatud teaduse väärtustega. Keelduge mitte-avatud teaduse praktikast Liivi lahe jaoks. Kirjeldasime tava, kuidas töösturid ostavad teadlasi. Selles osas soovime ministeeriumi hoiakust kuulda. Jaagupi Sadam MTÜ on kõige paremini positioneeritud ja ligipääsetav maismaalt, et teha teaduse ja vesiviljeluse jaoks vajalikke uuringuid, aitab otseselt kaasa Euroopa roheleppetele.</p> <p>Taotlus. Kaasake ja kavandage meretuuleparkide mõju kalandusele ja vesiviljelusele vastavalt nendele ELi suunistele. https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3f2134f9-b84f-11eb-8aca-01aa75ed71a1</p> <p>Taotlus. Saada teavet ja lubada liituda soovitud integreeritud raamistiku ühiste (hübriid) avamere tuuleprojektide rahastamiseks, võimaldades seega juurdepääsu tuuleparkide üksikasjalikule kavandamisele Eestis, et võimaldada ELi sünergiat. ELi „<i>sinine majandus</i>” aitab kaasa Euroopa taastumisele ja Euroopa rohelisele kokkuleppele. Lugege ka ELi teabelehte (https://ec.europa.eu/oceans-and-</p>	
--	---	--

	<p>fisheries/publications/putting-blue-green en) Jaagupi Sadam MTÜ taotleb toetust Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide (ESIF) ühissätete määruse (2013) artikli 70 kasutamiseks. Esiteks uuris seda algatust EUSBSR, nii et see ei asunud kaardistamata vetes ja teiseks oli selle eesmärk kasutada võimalikult palju koostöö rahastamisallikaid. Paluge ministriumil liituda ELi Läänemere piirkonna säästva sinise majandamiskavaga ja teavitada Jaagupi Sadam MTÜ -d plaanide kooskõlastamisest. ELi Läänemere piirkonna strateegia (EUSBSR) on makropiirkondlik strateegia, mille eesmärk on tugevdada koostööd Läänemere-äärsete riikide vahel, et tulla toime ühiste väljakutsetega ja saada kasu piirkonna ühistest võimalustest. Paluge ministriumil esitada siin nii rikkalikku ja tervislikku elusloodust kui ka häid transporditingimusi. See taotlus on osa Balti riikide ELi liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni ministrite deklaratsioonist (2020), millele on alla kirjutanud teie osakond.</p> <p>Taotlus kasutada Jaagupi Sadam MTÜ -d heitkoguste vähendamiseks Läänemerel (ELi poliitika). Jaagupi Sadam MTÜ on sadamas, mis säästab palju tonne kütust ja kliimat. Palume teie ministriumil analüüsida laevandust ja kalapüüki, et määrata õige sadam õigeks tegevuseks heitkoguste vähendamiseks. Liituge ELiga puhta laevanduse majandusanalüüsiga ning projekti käigus viidi läbi keskkonnamõju hindamine. Samuti töötati välja heitkoguste kontsentratsiooni kaardid, mis aitasid poliitikakujundajatel otsuseid langetada. Kaasake üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) investeerimisuuringud ja muud artiklid, mis on sellel platvormil avaldatud kasutamiseks merendustööstusele ja poliitikakujundajatele ning teavitavad sellest Jaagupi Sadam MTÜ-d. .</p> <p>d. Surf Spot / Lohesurf-i ala Häädemeeste aleviku seltsimaja taha</p>	
--	---	--

	<p>Häädemeeste vald on turismipiirkond. Häädemeeste vald rahastab seltsimaja taga toimuvaid meresportiüritusi.</p> <p>Planeerimiskaardilt on surfiala puudu.</p> <p>Taotleme lohesorfi ala merealade planeerigukaardile kinnistamist.</p> <p>Vald on kaartide planeerimisel ja tunnustamisel maha jäänud. Palume teil lisada nimetatud piirkond Lohesurfi piirkonnaks ning sisestada kõik tegevused kaardile.</p> <p>Taotleme lohe võistlusala 16x16 km kaugusel suurst mereala, kus hiljem saaks rahvusvahelisi võistluseid pidada.</p> <p>e. Euroopa roheleppe üleskutses 2021.a. juunis, rahastab komisjon 72 projekti miljardi euroga, et edendada ELi rohelist majanduskasvu.</p> <p>Palume planeering võtta vastu nii, et Liivi laht ja Häädemeeste vald, kus asub Jaagupi Sadam, saaksid selle rahastamise.</p> <p>https://ec.europa.eu/info/news/european-green-deal-call-commission-funds-72-projects-eu1-billion-boosteus-green-recovery-2021-jun-03_en</p> <p>Läbipaistev valik on roheleppe 7. peatükk: bioloogiline mitmekesisus ja ökosüsteemid. Häädemeeste vallas on suured jõed, mis on Liivi lahe kalakudealadena jaoks hädavajalikud. Ökosüsteemi tugeva halvenemise põhjustas Via Baltica maanteeehitus, mis jäi jõgede vaba voolu blokeerima ja põhjustas veetaseme tõusu. EL soovib märgalade hävitamise asemel nende taastamist. Palun tutvuge: www.wetlands.org Sellisel viisil soovime taastada Liivi lahe kalade populatsiooni. Häädemeeste vallale miljardi euro suurusest toetusest ilmselt piisab, et see ei muutuks väljarändepiirkonnaks või energiatootmis tühermaaks, kus kohalikud võitlevad oma eksistentsi eest.</p> <p>Eelnevale lisaks on ka silmapiiril katastroof. Rail Baltica raudteeprojekt on raske kaubarongi raudtee, mis blokeerib Häädemeeste valla jõgede vaba</p>	
--	--	--

	<p>veevoolu, seades ohtu kõik kalakudemisjõed. Täpselt nagu Via Baltica kunagi juba põhjustas. Planeerimine on teie ministeeriumi ülesanne. ELi mereala ruumilise planeerimise direktiiv käsitleb „energiasektorite arengut merel” selliselt, et see ei tohi segada liikmesriikide pädevust linna- ja maapiirkondade planeerimisel. ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastaks 2030 on terviklik, ambitsioonikas ja pikaajaline plaan looduse kaitsmiseks ja ökosüsteemide halvenemise peatamiseks. Strateegia eesmärk on viia Euroopa bioloogiline mitmekesisus aastaks 2030 taastumise teele ning see sisaldab konkreetseid meetmeid ja kohustusi. See on ettepanek ELi panuse kohta eelseisvatel rahvusvahelistel läbirääkimistel ülemaailmse bioloogilise mitmekesisuse raamistiku kohta pärast 2020. aastat. See on Euroopa roheleppe põhiosa ja toetab ka rohelist taastumist pärast Covid-19 pandeemiat. Soovime säilitada kalu ja selleks on jõed hädavajalikud. ELi toetatud veebisaidil www.wetlands.org esitatud mudelid annavad juhiseid. Palume teil teavitada meid oma kalamarja ja bioloogilise mitmekesisuse strateegiast. Usume, et tuuleparkidega võrreldes on siin tasakaalustamata aktsent. Juhime tähelepanu sellele, et põllumajandusettevõtete kumulatiivne mõju ohustab kalamarjade ökosüsteemi. Tuulegeneraatorite vibratsioon peatab paljunemise. Meretuulepargi kaevandamine peatab Liivi lahe hoovused ning muudab niisket sisemaad.</p> <p>Taotlus. Palume olla teavitatud ja kaasata meid pooleli olevate teadusuuringute kavandamisse. Seda osana avatud teaduskeskkonna loomisest EL-i mudelile vastavalt. Konkreetsete kohustuste ja meetmetega soovib EL taastada 2030. aastaks halvenenud ökosüsteemid ja neid jätkusuutlikult hallata, tegeledes bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peamise tõukejõududega. See on Häädemeeeste vallale ja Eestile palju suurem võimalus kui Liivi lahte riskantsete tuulikute parkide paigutamine. Turism ja</p>	
--	--	--

	<p>loodus on praegu valla planeeringusuund. Turismisuund sobib kõige paremini bioloogilise mitmekesisuse raamistikuga nagu ka ELi piirkondlikud arengud. Kui tuulepargid kahjustavad kohalikku majandust, aga bioloogilise mitmekesisuse strateegiat toetades paneks see valla õitsele.</p> <p>ELi mereala ruumilise planeerimise direktiiv, mis käsitleb „energiasektorite arengut merel”. Ei tohi segada liikmesriikide pädevust linna- ja maapiirkondade planeerimisel. Seetõttu tuleb bioloogilise mitmekesisuse strateegia planeerimisse kaasata kui majanduslikult kõige loogilisem variant. Eesti põhiseaduse artikkel 5, mis nõuab ressursside mõistlikku majanduslikku kasutamist.</p> <p>Taotlus: võimaldada Liivi lahe jaoks ELi rohelepete rahastamist ja taastada kalakudemise jõed. Kaitske vee kvaliteeti ja vee ringlust Liivi lahes. Seotud uurimisküsimus puudutab tuulikute kumulatiivset mõju vee- ja tuulevoolule, niiskusele ja vibratsioonile Liivi lahes ja jõgikondades.</p> <p>f. Jaagupi Sadama planeeritud tegevused</p> <p>Taotlus: Palume teil sisestada kõik Jaagupi Sadami kavas ning meie põhikirjas nimetatud tegevused (vt Lisa V) Meie plaanid on majanduslikult tasuvad ja peaksid vastama teie ministeeriumi planeerimiskaardile. Oleme huvitatud sellest, et meil oleks korralik dialoog kõikide poolte soovide ning vajadustega. Kõikidel pooltel on kohustus ära hoida igasuguseid konflikte. Meie varasem kirjavahetus näitab, et meie MTÜ-d ei saanud kunagi ministeeriumi poolset korralikku vastust, mida võiksime demokraatlikus riigis oodata. Nõuetekohase dialoogi tulemuseks võib olla rohelepe rahastus, mis toob kõikidele pooltele kaasa palju rohkem kui planeerimis-, juriidilised ja/või poliitilised lahingud, mis on lisades toodud.</p>	
--	---	--

	<p>Kutsume kõiki pooli üles ühiselt omaks võtma vabaturu ettevõtlust, mis põhineb sellel, et ajalooliselt on Eesti osa hansapiirkonnast. Soovime kasutada oma võrgustikku, et aidata saada õigeid roheleppe vahendeid, selle asemel, et võidelda, mis kahjustab kõige enam kohalikku kalurikogukonda. Covidi-agegse majanduse taastamise kavaga kaasnenud roheleppe fondid on uued, suured ja mitte liiga märgistatud. Koos saavutame võimaluse. Palume kõigil valitsustasanditel ja erakondadel need vahendid koos omaks võtta ja vanad halvad plaanid unustada. Palun teil lisada mõlemad sihtasutused allpool loetellu nende kohta, kes teavitavad planeerimisest, mereplaneerimisest, teadusest ja Häädemeeste vallast.</p>	
--	---	--

<p>5. Eesti Kalurite Liit 08.12.2021</p>	<p>Rahandusministeerium on välja tulnud uue versiooniga mereala planeeringust. Võrreldes varasemate versioonidega on tehtud mitmeid olulisi täpsustusi, mis puudutavad uuringuid, kalakasvatusalasid ja muid kalandust puudutavaid teemasid. Kuid vaatamata sellele on traalpüügisektori peamine murekoht endiselt meie seisukohalt lahenduseta. Traalikalandus on üks suuremaid huvigruppe, keda mereala planeeringu raames planeeritavad tuulepargid mõjutavad. Tuuleenergeetika ja traalpüügi alade kattuvus on ülisuur (ala nr 1 kattub traalpüügiga 92%; ala nr 2 kattub traalpüügiga 17%). Tuuleparkide planeerimine ajaloolistele traalimiskohtadele takistab meie võimalusi kalapüügiga jätkata.</p> <p>Reservalad</p> <p>Praeguses mereala planeeringu põhilahenduses on kompromissina sisse toodud reservalad. Eesti Kalurite Liidu seisukohalt ei anna antud lahendus siiski kindlust tuleviku osas, kuna ka reservalasid on võimalik teatud tingimustel tuuleparkide tarbeks kasutusele võtta. Eesti Kalurite Liidu jätkuv ettepanek on jätta kõige intensiivsemad traalpüügi alad planeeringust välja. Tegemist on traalisektori jaoks väga põhimõttelise küsimusega ja peale täiendavaid konsultatsioone kalapüügi ettevõtetele oleme kindlal veendumusel, et antud planeeringust peavad reservalad välja jääma, kuna hetkel pakutud kompromiss (määrata osa aladest reservi kuni 2027 aastani) ei anna mitte mingit kindlust kalapüügiga antud aladel tulevikus jätkata. Meie nägemusel kitsendaks reservalade kasutuselevõtt suurel määral kalapüügi ettevõtete ettevõtlusvabadust ning selleks, et tagada kõigi huvigruppide õiglane kohtlemine tuleb reservalad tuuleenergia arendamiseks sobivate alade hulgast välja jätta. Antud vastuolu ei ole meie sektoril võimalik aktsepteerida ja plaanime oma õiguste eest lõpuni seista.</p>	<p>Kinnitame veelkord, et oleme planeeringulahenduse välja töötamisel otsinud erinevate huvigruppide vajadusi arvestavat kompromissi. Uute merekasutuste mereruumi mahutamiseks tuleb paratamatult erinevaid huvisid tasakaalustada ja traditsiooniliste merekasutuste kõrval leida mõistlikud võimalused ka uutele kasutustele. Nagu selgitasime oma 15.10.2021 kirjas nr 15-1/3851-11, on reservalade määramisel aluseks olnud riigi erinevate huvide ja arenguvajaduste kaalutlemine ning erinevate huvigruppide seisukohtade analüüs, mille põhjal langetas Vabariigi Valitsus vaheotsuse. Traalpüügi ja tuuleenergeetika puhul on tegemist Eesti riigi jaoks võrdselt oluliste majandusvaldkondadega. Õiglase kohtlemise tagamiseks on oluline mõlema valdkonna seisukohti kaaluda. Mõlema valdkonna huvirühmade seisukohti täies mahus arvestava kompromissini jõuda ei olnud kahjuks võimalik. Otsuse tegemisel ja erinevate variantide kaalumisel arvestas Vabariigi Valitsus võimalike mõjudega mõlemale sektorile. Selline oli erinevate huvide kaalumise ja tasakaalustamisest</p>
---	---	---

		<p>tulenev kompromiss, mis lõpuks otsustaja poolt saavutati.</p> <p>Juhime veelkord tähelepanu, et reservalad annavad traalpüüdjate huvigrupile kindluse, et kuni 2027. aastani olukord intensiivsemate traalpüügi alade kasutuse osas ei muutu. Seda seetõttu, et ka hoonestusloa taotluste menetlusi reservaladel ei ole seni võimalik algtada, kuna see oleks vastuolus planeeringuga ja seeläbi oleks hoonestusloa andmine ilmselgelt võimatu (veeseadus §221 lg 1). Alade kasutuselevõtu vajaduse hindamiseks olemasoleva olukorra ülevaate koostab 2026. aastal Vabariigi Valitsusele Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöös Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga. Olemasoleva olukorra analüüsimisel lähtutakse mh nt hoonestuslubade, läbiviidud uuringute ja keskkonnamõju hindamiste seisust, riiklikest kliima- ja energeetika eesmärkidest, majanduslikest mõjudest, mis kaasnevad traalpüügil kalandussektorile jms asjakohastest olulistest asjaoludest. Seega ei saa täna</p>
--	--	--

		<p>väita, et reservalade kasutuselevõtt kitsendaks kalapüügiettevõtete ettevõtlusvabadust, kuna nende kasutuselevõtu vajalikkust asutakse alles 2026. aastal hindama. Kokkuvõttes alles 2027. aastal selgub, kas üldse ja kuidas asutakse reservalaid kasutusele võtma ning seda otsustab Vabariigi Valitsus. Juhul, kui Vabariigi Valitsus 2027. aastal otsustab alad kasutusele võtta, siis alles pärast seda on arendajatel võimalik nendele aladele asuda hoonestusloa taotlusi esitama.</p>
--	--	--

<p>6. MTÜ Roheline Pärnumaa 08.12.2021</p>	<p>MTÜ Roheline Pärnumaa toetab täielikult Eesti Ornitoloogiaühingu ja Eestimaa Looduse Fondi seisukohti mereala planeeringu kohta. Lisaks toome välja mõne olulise punkti.</p> <p>Mereala hea seisundi saavutamine on äärmiselt vajalik eesmärk, kuid selline eesmärk tingib keskkonnavajaduste selget eelistamist mistahes muudele huvidele. Äärmiselt oluline on keskkonnale kahjulikud, sealhulgas Natura 2000 alade seisundit ja terviklikkust mõjutavad lahendused ilma eranditeta välistada.</p> <p>Vajalik on luua eeldused mereruumi looduslike ressursside jätkusuutlikuks kasutamiseks tingimusel, et merekeskkonna hea seisund on saavutatud. Praegu ei ole merekeskkonna seisund hea, seega on vaja, et planeering parandaks mere olukorda, mitte lihtsalt säilitaks praegust seisu.</p>	<p>Jagame Teie seisukohta. Mereala ruumiline planeerimine on vahend merekasutuse pikaajaliseks kavandamiseks, et tagada nii mereressursside kasutamisest saadav majanduslik kasu kui ka mere ja rannikuala väärtus sotsiaalselt ja kultuuriliselt olulise alana. Mereala planeerimisel on iga tegevuse kavandamisel silmas peetud, et mistahes inimtegevuse aluseks on merekeskkonna hea seisundi saavutamine ja säilitamine. Samuti oleme seisukohal, et mereala puudutavad otsused peavad olema teadmispõhised (vt täpsemalt planeeringu seletuskirja peatükki 3). Seetõttu on läbi viidud laiapõhjaline mõjude hindamine, sh Natura asjakohane mõjude hindamine. Mõjude hindamise aruandes on välja toodud vajalikud keskkonnameetmed, mis planeeringus on ühtlasi formuleerunud suuniste ja tingimustena. Hindamine on jõudnud tulemusele, et mereala planeering seab kaitstava looduse osas peamiseks eesmärgiks mereruumi jätkusuutliku kasutamise viisil, mis tagab kaitsealuste loodusobjektide ja merekaitsealade ning nende kaitse-</p>
---	---	---

		eesmärkide säilimise ning ei takista kaitse-eesmärkide saavutamist. Oleme veendunud, et mereala planeeringu alusel elluviidav läbimõeldum mereruumi kasutus aitab kaasa mereala hea seisundi saavutamisele, sh Natura 2000 alade ja teiste kaitstavate loodusobjektide kaitsele.
	<p>MTÜ Roheline Pärnumaa ei nõustu Saaremaa (Suure Väina) ja võimalike teiste püsiühenduste rajamise (ega selle kaalumise), sealhulgas Tallinn-Helsingi tunneli rajamisega ka juhul, kui võimalikud hinnangud sellest tulenevat negatiivset mõju mereelustikule, linnustikule jne ebaolulisena ja leevendatavana esitavad, sest kallutatud mõjuhinnangud ja uuringud ei ole tänases Eestis midagi ebatavalist. Võrdlusena näiteks kaevanduste ja metsaraiete lubade andmisel on pigem reegel, et ei arvestata keskkonnanõuete vajadustega, kliima- ja elurikkuse eesmärkidega, sealhulgas mõjuga looduskaitsealadele.</p> <p>Keskkonnamõju hindajad ei ole kahjuks ettevõtjatest, oma tellijaist sõltumatud.</p> <p>Kuigi hindamise tulemusena peaks olema võimalik jõuda ka seisukohale, et tegevusi pole võimalik ellu viia, säilib realselt oht jätkata erandi tegemise protsessiga (nt avalikkuse jaoks esmatähtsate tungivate põhjustega, millistel põhjustel on kahetsusväärset võimalik keskkonda oluliselt kahjustavaid tegevusi läbi suruda, ja kokkuvõttes ei pruugi tulemus olla tegelikult eelväidetud avalikes huvides). Sellised "erandid" oleksid praegusest keskkonna olukorrast lähtudes lühinägelikud.</p>	<p>Võtame info teadmiseks. Ühtlasi selgitame, et Eesti mereala planeeringuga ei kavandata Suure väina, Tallinn-Helsingi või muud püsiühendust (vt täpsemalt planeeringu seletuskirja peatükki 5.15). Sellised arendusprojektid vajavad asukohapõhiseid uuringuid koos teostatavuse ja tasuvuse analüüsiga ning terviklikku käsitlust nii maismaal kui merealal. Eesti mereala planeeringuga ei ole võimalik siduvaid tingimusi maismaale määrata ja seega ei ole võimalik asjakohast terviklikku käsitlust selles protsessis läbi viia. Püsiühendused kavandatakse eraldi täpsemate riigi tasandi planeerimismenetluste kaudu, mis on samuti avalikud protsessid. Lisaks juhime tähelepanu, et Tallinn-Helsingi tunneli osas planeerimisprotsessi ei ole algatatud. Suure väina püsiühenduse kavandamiseks on riigi eriplaneeringu</p>

		<p>menetlus algatatud ja soovi korral on Teil võimalik osaleda selles protsessis. Oleme omalt poolt Teie kirja edastanud teadmiseks ka Rahandusministeeriumis Suure Väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu menetlusega tegelevatele ametnikele.</p>
	<p>Mereplaneeringu koostamisel tuleb lisaks keskkonnainfo koondamisele kindlasti viia läbi uusi uuringuid (sh välitöid nõudvaid) . Ei ole põhjendatud piirdumine vaid olemasoleva teabe analüüsiga, sest merekeskkonna esmavajalik kaitsemeede saab olla vaid puudulike andmete täiendamine uue teabega.</p>	<p>Jagame Teie seisukohta. Mereala planeeringu koostamisel ja selle mõju hindamisel on lähtutud hetkel parimast olemasolevast teadmisest – kaasatud oma ala parimaid spetsialiste, võetud arvesse kogu merealal juba läbiviidud uuringute info (vastavad keskkonnavalased andmekihid), selle alusel koostatud täiendavad analüüsid ja teostatud modelleeringuid, mis laienevad kogu merealale. Mõju hindamisel on hinnangute andmisel täiendavalt tuginetud rahvusvahelisele, teiste riikide praktikale ja teadmiste tuuleparkidega kaasnevatest mõjudest merekeskkonnale. Eeltoodust nähtub, et mereala planeeringu koostamisel ja selle mõjude hindamisel on läbi viidud mitmeid erinevaid analüüse ja uuringuid (sh välitöid nõudvaid), millega on Teil võimalik tutvuda Eesti mereala planeeringu portaalis siin. Eelnevatele</p>

		<p>selgitustele lisame, et mõjude hindamise eksperdid on koondhinnanguna, vaadeldes ka mõjude kumulatiivsust, jõudnud seisukohale, et strateegilisel tasandil hinnates ei kaasne planeeringu elluviimisega olulisi negatiivseid mõjusid, sh ebasoodsaid mõjusid Natura 2000 aladele. Võimalike lokaalsete mõjude leevendamiseks on planeeringuga seatud arvukaid tingimusi planeeringule järgnevatele tegevuslubade menetlustele, mille raames tuleb kohustuslikult läbi viia ka täiendavad uuringud. Selline lähenemine tagab mereala planeeringu kehtestamisel mitmetes merkasutuste valdkondades (eelkõige vesiviljelus ja tuuleenergeetika) senise, üksikotsustel ja selge uuringukohustuse, põhineva praktika olulise muutuse. Lisaks on planeeringu elluviimise tegevuskavas ette nähtud erinevad jätkutegevused, sh ka uuringuid ja analüüse, millega saate samuti tutvuda portaalis siin. Oleme seisukohal, et kõik vajalikud uuringud ja analüüsid on läbi viidud, sh planeeringule omases täpsusastmes.</p>
--	--	---

	<p>Avalike ja erahuvide eristamine on oluline, sest pikaajalisi huve tuleb eelistada lühiajalistele ja tegelikke avalikke huve (keskkonda mitte kahjustavaid) erahuvidele. See on oluline rõhutada merealade planeeringus. Tänapäeva globaalse ökoloogilise kriisi tingimustes ei saa me lubada teha keskkonda kahjustavaid erandeid, see ei ole jätkusuutlik. Ökoloogilise tasakaalu jätkuv kahjustamine viib ettearvamatute tagajärgedeni, mille eest on teadlased meid on hoiatanud.</p>	<p>Eesti meri kuulub Eesti riigile. Erinevate lubade (nt hoonestusluba, kalapüügiluba) alusel on võimalik seda isikutel kasutada. Ruumilist planeerimist teostatakse omandi üleselt, st ruumilisel planeerimisel ei lähtuta sellest, mis kellelegi kuulub vaid omandiüleselt on eesmärgiks luua ruumilise planeerimise kaudu eeldused ühiskonnaliikmete vajadusi ja huve arvestava, demokraatliku, pikaajalise, tasakaalustatud ruumilise arengu, maakasutuse, kvaliteetse elu- ning ehitatud keskkonna kujunemiseks, soodustades keskkonnahoidlikku ning majanduslikult, kultuuriliselt ja sotsiaalselt jätkusuutlikku arengut.</p> <p>Eesti mereala planeeringu koostamisel lähtuti nii Euroopa kui Eesti raamdokumentidest ja sisulistest planeerimissuunistest. Vajaduse koostada planeering mereala intensiivistuva kasutuse reguleerimiseks sätestab Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2014/89/EL, millega kehtestatakse mereala ruumilise planeerimise raamistik. Kuna tegemist on riikliku strateegilise arengudokumendiga, siis pika-ajaliste</p>
--	---	--

		<p>suundade ja tervikpildi saavutamiseks üleriigilisel tasandil lähtub mereala planeering riigi huvidest ja riigi arengudokumentidest. Riigi huvid on keskkonnakaitse kõrval ka kliimaeesmärkide täitmine, taastuenergeetika edendamine ja sinimajanduse arengu soodustamine. Juhime tähelepanu, et ka Riigikohus on oma 26.05.2021 lahendis nr 3-17-2013 leidnud, et taastuenergia tootmine on oluline avalik huvi ning see teenib loodusvarade säästliku kasutamise ning säästva arengu eesmärke.</p> <p>Eesti mereala planeeringu koostamise üks aluspõhimõtte on olnud ökosüsteemne lähenemine, st tuleb tagada mereala kestlik kasutamine ja merekeskkonna säilitamine, sest mere keskkonnaga arvestamine on ainus tee tagamaks jätkusuutliku meremajanduse arengut (vt täpsemalt mõjude hindamise aruande peatükki 2.1). Mõjude hindamise eksperdid on nii Natura asjakohase hindamise raames kui ka koondhinnanguna, vaadeldes ka mõjude kumulatiivsust, jõudnud seisukohale, et</p>
--	--	---

		strateegilisel tasandil hinnates ei kaasne planeeringu elluviimisega olulisi negatiivseid mõjusid, sh ebasoodsaid mõjusid Natura 2000 aladele. Seega puudub käesoleva planeeringu raames vajadus keskkonda kahjustavate erandite tegemiseks ja selliseid erandeid ei ole planeeringuga kavandatud.
	Praegu on maailm ja Eesti olukorras, kus inimkonna ellujäämiseks vajalike kliima- ja elurikkuse ja merealade hea seisundi eesmärkide saavutamise eesmärgi põhjusel ei saa jätkata keskkonnakahjulike projektide ja planeeringutega (sealhulgas mistahes erandite tegemist lubada). Loodetavasti me ikka soovime, et meie lapsealatel oleks võimalik elada maailmas, mille me neile jätame. Selle nimel tasub suurejoonelistest keskkonda tugevalt mõjutavatest plaanidest loobuda, toota ja tarbida vähem, säästa ja olemasolevaid väärtusi säilitada, oma vajadusi kokku tõmmata, kaitsta merealasid, elada looduslähedasemalt.	Oleme seisukohal, et Eesti mereala planeeringu pole keskkonnale kahjulikku mõju avaldav planeering. Vastupidi – Eesti mereala planeering panustab muuhulgas kliima- ja taastuenergia eesmärkide saavutamisse (vt täpsemalt mõjude hindamise aruande peatükki 4.7) ning elurikkuse hoidu ja jätkusuutlikku mereruumi ja -ressursside kasutusse. Eesti mereala planeeringu koostamisse on panustanud laiapõhjaline ekspertmeeskond, kes kokkuvõttes on jõudnud koondhinnanguna seisukohale, et planeeringu elluviimisega olulisi negatiivseid mõjusid ei kaasne. Samuti nagu eelpool selgitatud, siis ökosüsteemne lähenemine on olnud üks planeeringu aluspõhimõtte (vt täpsemalt mõjude hindamise aruande peatükki 2.1), st tuleb tagada mereala kestlik kasutamine ja

		<p>merekeskkonna säilitamine, sest mere keskkonnaga arvestamine on ainus tee tagamaks jätkusuutliku meremajanduse arengut. Mereala planeeringu kehtestamise järgselt on olemas selge raamistik suuniste ja tingimuste näol, mille alusel tegevusi teostada saab. See toob seni üksikotsustel põhineva praktika muutuse kaitstes terviklikult olulisi väärtuseid.</p>
<p>7. Sise- ministeerium 09.12.2021</p>	<p>Saatsite Siseministeeriumile arvamuse avaldamiseks „Eesti mereala planeeringu avalikustamine. Sellest lähtuvalt teeme ettepaneku „Mereala planeeringu mõjude hindamise aruandes peatükis „4.6.2 Meretransport (lk 211) ja selle alapeatükis „planeeringuga kaasnevad mõjud tuua välja järgmine lõik: „Mereohutuse seisukohast on õline ka mereseire võimekus, et vältida laevade omavahelist kokkupõrget. Juhul kui meretuulikud rajatakse mereseireradarite töösooni, tuleb paigutada need selliselt, et oleks tagatud süsteemi töö tõrgeteta ning kvaliteedi languseta või et oleks välja töötatud vastavad kompensatsioonimeetmed. Täpsed uuringud tuleb teha arendajatel hoonestusloa menetluse raames koostöös PPA-ga mõjuanalüüs mereseirele ja ESTER raadiosidele.</p>	<p>Vastuseks selgitame, et teie ettepanek on juba kaetud mereala planeeringu seletuskirjas ptk 5.6.5 esitatud tingimusega nr 11 ja 12 n: 11. Tuulikud ei tohi põhjustada riigikaitseleise õhuseiresüsteemi ja mereseiresüsteemide töövõime vähenemist, vajadusel tuleb välja töötada ja rakendada kompensatsioonimehhanisme.</p> <p>Ennetamiseks olukorda, kus oleks võimalik püstitada ehitisi, mis võivad olla julgeolekuohuks, tuleb pädeval asutusel ja arendajal järgida ehitusseadustikust tulenevaid kooskõlastamise nõudeid. 12.n. Mereseireradarite mereraadioside töövõime tagamiseks ning riigipiiri kaitseks teha koostööd Politsei- ja Piirivalveametiga. Vajadusel tuleb läbi</p>

		viia uuring seireradaritele avalduva mõju täpsustamiseks ning kompensatsioonimeetmete määramiseks. Kuna tingimused on välja töötatud koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga üleriigilisele planeeringule kui pikaajalisele arengudokumendile sobivas üldistusastmes, siis jääme selle sõnastuse variandi juurde.
<p>8. Sunly Wind OÜ 08.12.2021</p>	<p>Rahandusministeerium on teada andnud Eesti mereala planeeringu lõpliku lahenduse avalikustamisest, mis toimub perioodil 8. november kuni 8. detsember 2021. Palume leida alljärgnevalt meretuuleparkide arendaja Sunly Wind OÜ vastuväited tuuleenergeetika suuniste ja tingimuste osas.</p> <p>1. Visuaalsed mõjud on hindamata</p> <p>Planeeringu kujunemise protsessis väidetakse, et visuaalseid mõjusid on hinnatud. Meie hinnangul on see vale. Võimalike visuaalsete mõjude leevendamiseks kasutatakse küll n-ö sotsiaalset puhvrit, milleks on 6 meremiili (11,1 km) rannajoonest, kuid pole hinnatud, kas see on piisav ja kas sellisest levendusmeetmest üksi piisab. Seega ei saa väita, et planeeringuga on leitud „alad, kus võimalikud vastuolud teiste kasutustega puuduvad või on väikseimad.“</p> <p>Eesti mereala planeeringu järgi on avameretuuleparkide rajamiseks kõige perspektiivikamad alad Saaremaa ümbruses, ometigi pole kohalik kogukond mereala planeeringu käigus näinud visualisatsioone, kuidas meretuulikud neile paistma hakkavad. Visuaalse mõju hindamise vajadust rõhutas</p>	<p>Oleme jätkuvalt seisukohal, et üleriigilise mereala planeeringu käigus on planeeringu üldistusastmele vastavalt arvestatud tuuleenergeetika arendamise elluviimisel kaasnevate visuaalsete mõjudega. Juhime tähelepanu, et mõjude leevendamiseks nõ sotsiaalse puhvri määramine on ainult üks meede. Lisaks sellele on sätestatud veel mitmeid meetmeid, nt eelistada samas kõrguslikus suurusjärgus tuulikuid, liigendada tuulenergeetika arendusalasid, otsida võimalusi tuulikute vabade alade jätmiseks kõige suurema mõjuga alas asuvatel vaatekohtadel, kohustus tegevusloa etapis hinnata maastiku- ja visuaalseid mõjusid jne. Levendusmeetmed on välja töötatud koostöös visuaalsete mõjude hindamise</p>

	<p>25.11.2021 toimunud Saare maakonna arengukonverentsill ka Saaremaa valla abivallavanem Mikk Tuisk, kes ühtlasi mainis, et omavalitsus on läbi Saare Arenduskeskuse ise tellinud visualisatsioonid, et inimeste hirme leevendada.</p> <p>Teeme ettepaneku nimetatud visualisatsioonid ning kogukondadelt saadud tagasiside kaasata mereala planeeringu keskkonnamõju hindamise materjalide hulka ning seda tutvustada ja arvestada.</p> <p>Elektrituulikute kui suurte visuaalsete infraobjektide planeerimisel ei saa lükata mõjude hindamist järgmisesse etappi juhul, kui mõjusid on võimalik juba praegu hinnata. Viidates Hiiu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringuga seotud Riigikohtu otsusele¹⁴, tuleb mõjusid hinnata enne planeeringu strateegilist otsust, mitte pärast:</p> <p><i>„Riigikohtu hinnangul ei tohi jätta keskkonnamõju vajaliku täpsusega hindamata argumendiga, et kindlalt ei ole teada arendajate edasised kavatsused ja tegevuse üksikasjad planeeringu elluviimisel nagu näiteks tuulikute arv, võimsus või kõrgus. Planeeringu mõju hindamisel on lähtealusena määrav see, millist tegevust, millises asukohas ja millises mahus riik planeeringus kavandab ja põhimõtteliselt võimalikuks peab, mitte see, millises ulatuses ja kuidas täpselt arendajad kavandatu tulevikus tegelikult ellu viivad. Kindlasti ei saa planeeringulahenduse abstraktsus õigustada olemasoleva keskkonnaseisundi uurimata jätmist,“</i> seisab Riigikohtu otsuse kokkuvõttes.</p> <p>Veelgi enam, viidates eelnevalt mainitud Saaremaa omavalitsuse tellitud visualiseeringutele, mida oli nimetatud üritusel osaliselt võimalik ka näha, siis</p>	<p>eksperdiga ja need on kooskõlastanud Keskkonnaministeerium, kes on keskkonnamõjude hindamise (edaspidi KMH) ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise (edaspidi KSH) osas poliitikakujundajaks ning kelle pädevusvaldkonda kuulub Euroopa maastikukonventsiooniga seonduv. Oleme oma seisukohta põhjendanud nii 05.04.2021 kirjas nr 15-1/1667-2 kui ka 28.10.2021 kirjas nr 15-1/3854-16 ning jääme endiselt varem väljendatud seisukohtade juurde. Kõik suunised ja tingimused visuaalsete mõjudega arvestamiseks sisalduvad mereala planeeringu seletuskirja peatükis 5.6.5. Rõhutame veelkord, et Eesti mereala planeering eristub käsitluse põhjalikkuse osas mitmetest naaberriikide planeeringutest, kus ei ole tuuleenergeetika arendamise visuaalseid mõjusid strateegilisel tasandil üldse käsitletud ja mis samuti lähtuvad 2014/89/EL direktiivi nõuetest.</p>
--	---	--

¹⁴ <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-keskkonnamoju-tuleb-hinnata-enne-pohimottelisearendusotsuse-tegemist>

	<p>ei pea paika, et visualiseeringuid pole praeguses faasis võimalik teha. Juhime tähelepanu, et tegemist on ruumilise planeerimisega. Ruum on kolmemõõtmeline ning ka ruumi muutus on kolmemõõtmeline. Muutuse mõjusid ei saa aga hinnata, tulemusi ja asjaosaliste arvamusi küsida ega kaaluda ilma muutust iseloomustamata. Kolmemõõtmeline ruumilise objekti kujutamine on planeerimise baastase. Väide, et seda pole võimalik teha, on planeerimise spetsialistide poolt väga ebaprofessionaalne.</p> <p>Planeeringu lähteülesanne ise nõuab selliste muutuste hindamist: <i>„Mereala ruumiline planeerimine on vahend merekasutuse pikaajaliseks kavandamiseks, mis võtab tasakaalustatult arvesse nii majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi kui ka looduskeskkonna huve ja vajadusi. Mereala ruumiline planeerimine võimaldab määratleda, kus ja millistel tingimustel on merealal erinevate inimtegevuste elluviimine kõige otstarbekam, et oleks tagatud nii mereressursside kasutamisest saadav majanduslik kasu kui ka mere ja rannikuala väärtus sotsiaalselt ja kultuuriliselt olulise alana, pidades iga tegevuse kavandamisel silmas, et mistahes inimtegevuse aluseks on merekeskkonna hea seisundi saavutamine või säilitamine.“</i></p> <p>Oleme visuaalse mõju hindamise vajadust rõhutanud terve mereala planeeringu koostamise jooksul. Oma viimases vastukirjas (28.10.2021 kiri nr 15-1/3854-16) kirjutab Rahandusministeerium, et <i>“Mereala planeeringu koostamise ajal ei ole teada tuulikute paigutus (mis mh sõltub ka täpsematest uuringutest ja analüüsides lähtuvalt planeeringu tingimustest) ega täpsed parameetrid (selguvad tegevusloa etapis).”</i> See väide ei ole õige. Tuulikute paigutust ja parameetrid saab uurida ja modelleerida, kasutades muuhulgas alljärgnevat infot:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. olemasolevad tuulepargid; 	
--	---	--

	<p>2. planeeritavad tuulepargid; 3. seadmetootjate tooted ja tootearendused; 4. rakendusuringud perspektiivsete meretuuleparkide tehnoloogiate kohta.</p> <p>Tavapärase planeerimispraktika kohaselt projekteeritakse ehitiste vaated elektrituulikute välisilmest lähtuvalt, kasutades vajadusel potentsiaalsete parameetrite suurendatud gabariite. Seejuures rõhutame, et planeering ei saa sõltuda arendaja otsustest, vaid planeering ise peab kehtestama ehitusõiguse piirid, mille raames arendaja saab otsustada.</p> <p>Mereala planeeringu algatanud Vabariigi Valitsuse korralduses on kirjas, et planeeringuga määratakse kindlaks, kus ja mis tingimustel mingeid tegevusi ellu viiakse. Ka mereala planeeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuses on kirjas, et taastuvatest ressursidest merealal energia tootmise ruumiliste põhimõtete määratlemiseks tuleb määrata ka tuuleparkide arendamiseks sobivad alad. Kahjuks meretuuleparkide puhul seda ülesannet täidetud pole ning ulatuslikud meretuuleenergia alad on vaid näilised.</p> <p>Kuna meie korduva ettepanekuga hinnata mereala planeeringus korrektselt meretuuleparkide visuaalseid mõjusid pole arvestatud ja arvestamata jätmist ka piisavalt põhjendatud, siis jääme selles küsimuses kõikide oma varasemate argumentide juurde ning esitame planeeringu korraldajale vastuväite ning ettepaneku planeeringut sellisena mitte kehtestada, vaid teostada korrektsed visualiseeringud, mille aluseks on eelnev korrektne maastiku hindamine.</p>	
--	--	--

	<p>2. Meretuuleparkide kumulatiivsete mõjude hindamine järgmises etapis on ebaselge ja teostamatu</p> <p>Mereala planeeringu tuuleenergeetika nii suunistes kui ka tingimustes on mitmeid viiteid meretuuleparkide kumulatiivse mõju hindamisele, kuid puudub metoodika ning valitseb ebaselgus. Seda ka vaatamata KeHJS-i ja keskkonnaministri sellekohases määruses sätestatule. Mis hetkest läheb piir seoses lisanduva arenduse/ehituse/tuulepargiga, mis pannakse kumulatiivse mõju hindamises lähteülesandesse, millega meretuulepargi arendaja peab arvestama? Kuidas arendajad koostööd peavad tegema (mh kuidas teab üks arendaja, milliseid elektrituulikuid ja millise paigutusega kasutab teine arendaja naaberalal)? Kuidas tuleb kaasata ehk mis alusel kaasatakse kohalikku omavalitsust?</p> <p>On arusaamatu, mis hetkel peab teiste meretuuleparkide mõjusid hindama ja arvestama. Rõhutame, et kumulatiivseid mõjusid tuleb hinnata strateegilisel tasemel. Oleme seisukohal, et mereala planeeringus tuleb paika panna konkreetsed suunised meretuuleparkide kumulatiivse mõju hindamiseks. Nii tuleb kumulatiivset mõju hinnata nii koos kui ka eraldi, mis tähendab, et konkreetsel merealal tuleb kumulatiivse mõju hindajal võtta arvesse nii meretuuleparki, mille rajamise eeldusena mõju hinnatakse, kui ka samale merealale planeeritavate (st meretuulepargi rajamiseks on esitatud vähemalt hoonestusloa menetluse algatamise taotlus) meretuuleparkide potentsiaalseid mõjusid. On ebaselge, kuidas peaks üks arendaja kumulatiivse mõju hindamisel täitma kaasamiskohustuse, kuivõrd üks planeering ei tohiks vabade vaatealade kehtestamise kaudu seada piiranguid aladele, mis ei kuulu konkreetse planeeringu mahtu.</p>	<p>Selgitame, et kumulatiivsete mõjude hindamise kohustus tuleneb nii KSH ja KMH direktiividest kui ka Loodusdirektiivist ning need kõik on integreeritud Eesti siseriiklikusse õigusesse, eeskätt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusesse. Nõustume, et juba KSH tasandil tuleb võimalike kuhjuvate mõjudega tegeleda ning sellega on mereala planeeringu täpsusastet arvestades mõjude hindamises ka tegeletud. Mõjude hindamise aruandes on välja toodud vajalikud keskkonnameetmed, mis on ühtlasi planeeringus formuleerunud suuniste ja tingimustena. KSH tasandil läbi viidav kuhjuvate mõjude hindamine on vajalik välistamiseks võimalikke olulisi konflikte projekti tasandil. Kuid see ei vabasta kohustusest hinnata projekti tasandil kumulatiivseid mõjusid.</p> <p>Kumulatiivsete mõjude hindamisel tuleb lähtuda kättesaadavatest juhendmaterjalidest, ajahetke parimast praktikast ja kättesaadavatest andmetest. Vajadusel tuleb läbi viia ka täiendavaid</p>
--	---	---

		<p>uuringuid ja analüüse. Kumulatiivsete mõjude hindamiseks on Euroopa Komisjoni (1999) poolt välja antud juhend – „<i>Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions</i> (Kaudse ja kuhjuva mõju ning eri tegurite koosmõju hindamise juhend)”. Kõige värskemad juhised kumulatiivsete mõjude hindamiseks on leitavad Euroopa Komisjoni metoodilisest juhendist (2020) – “Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta”. Viimati nimetatud metoodilise juhendi alusel tuleb kumulatiivsete mõjude hindamisel arvesse võtta muid kavasid või projekte, mis on juba lõpule viidud; heaks kiidetud, kuid veel lõpule viimata; või nõusoleku saamiseks esitatud. Samuti toob juhend välja, et juhendis nimetatud meetoditest ja mõju hindamises valitud meetoditest olenemata tuleks neid kohandada analüüsiks kättesaadava teabega ja esitada võimaluse korral kumulatiivse mõju kvantitatiivne hinnang (vt juhendi ptk 3.2.1 c) alaosa). Seega saab</p>
--	--	---

		kumulatiivsete mõjude hindamisel arvesse võtta pooleliolevates ametlikes menetlustes olevate projektide ja kavade kavandatava tegevuse infot, mille mõju hindamine on jõudnud etappi, kus on selgeks saanud tegevuse realistlikud alternatiivid ja nende võimalik mõju ja mõjuala ulatus.
	<p>3. Ettepanek keeleliseks paranduseks</p> <p>Soovime juhtida tähelepanu väga ebaõnnestunud sõnastusele tuuleenergeetika suuniste peatükis (5.6.5 (3)): „<i>Tuuleenergeetika arendusaladel teostatakse loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjenduse ja otstarbekuse ekspertiis. Ekspertiisi käigus hinnatakse mh kaitseala moodustamisega kaasnevaid sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid ning mõju Eesti kliima ja taastuvenergia eesmärkidele.</i>“</p> <p>Eeldame, et planeeringu koostaja mõte on olnud, et juhul, kui tuuleenergeetika aladel soovitakse algatada looduskaitse ala moodustamine, siis tuleb hinnata sellega kaasnevaid sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid ning mõju Eesti kliima ja taastuvenergia eesmärkidele. Praegusest sõnastusest jääb aga mulje, justkui tuleks tuuleenergeetika arendusaladel otsida loodusobjekte, mida kaitse alla võtta.</p> <p>Teeme ettepaneku lõiku keeleliselt parandada.</p>	<p>Täname tähelepanu juhtimise eest ja nõustume, et suunise sõnastus võib jätta mõneti eksliku mulje. Korrigeerime sõnastust alljärgnevalt:</p> <p><i>Tuuleenergeetika arendusaladel loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse korral teostatakse loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjenduse ja otstarbekuse ekspertiis. Ekspertiisi käigus hinnatakse mh kaitseala moodustamisega kaasnevaid sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid ning mõju Eesti kliima ja taastuvenergia eesmärkidele.</i></p>
<p>9. AS Tallinna Sadam 08.12.2021</p>	<p>Täname, et olete kaasanud ASi Tallinna Sadam (edaspidi TS) Eesti mereala planeeringu arutellusse.</p> <p>Käesolevaga esitab TS oma ettepanekud ja tähelepanekud menetletava mereala planeeringu osas: Eesti mereala planeering on üheks oluliseks</p>	<p>Selgitame, et mereala planeering määrab laiapõhjalise meetoodika alusel sobivad alad tuuleenergeetika arendamiseks. Nagu oleme kirjeldanud oma kirjas 06.11.2020</p>

	<p>dokumendiks mereala kasutamise planeerimisel ning seega sisaldub selles ka riiklik pikaajaline visioon, mida järjepidevalt ellu viia. Samas peab selline visioon olema selgelt sisustatud, kuid samas ka paindlik uute asjaolude ja tehnoloogiate ilmumisel.</p> <p>Eesti mereala planeeringu vastu võtmisel peaks seal selgesõnaliselt kajastuma muuhulgas ka suunised avamere taastuenergia strateegia ellu viimiseks vajalike tegevuste ja seadusmuudatuste osas süsinikneutraalsete tehnoloogiate arendamiseks.</p> <p>Olete leidnud, et Eesti mereala planeering määrab planeeringualal ruumiliselt siduvate asukohtadena tuuleenergeetika arendusalad, kaasa arvatud tuulikute sadama akvatooriumisse või nende vahetusse lähedusse paigutamise ning leidnud, et sadamate akvatooriumisse tuulikute rajamine neid tammidega maismaaga ühendamata ei ole lubatud (Rahandusministeeriumi 06.11.2020 kiri nr 15-1/6874-2 ASile Tallinna Sadam):</p> <p><i>„Ühe kriteeriumina paljudest on oluliseks peetud nõ sotsiaalset puhvrit 6 meremiili rannajoonest, kuhu tuulikuid ei paigutata, et leevendada tuulikute rajamisega kaasnevat võimalikke häiringuid inimeste elukeskkonnale. Seetõttu on tuuleenergeetika arenguks sobivate alade leidmisel välistatud vahetult rannajoone läheduses paiknevad merealad. Ilma sotsiaalse puhvri rakendamiseta ei ole võimalik negatiivseid häiringuid leevendada. .... Lähtudes eeltoodust ei ole tuuleenergeetika arendamist sadama veealale võimalik mereala planeeringuga lubada, kuna mereala planeeringu koostamisel tuleb veenduda, et kavandatava tegevusega ei esine pikaajalist negatiivset mõju, vajadusel sätestada mõjude leevendamiseks meetmed ning planeering on terviklikult elluviidav. Antud ettepaneku raames ei ole võimalik</i></p>	<p>nr 15-1/6874-2, on tuuleenergeetika arendusalade planeerimisel järgitud selgeid välistavaid kriteeriume. Muuhulgas on arvestatud nõ sotsiaalset puhvrit ja kalade koelmualasid, mistõttu on välistatud vahetult rannajoone läheduses paiknevad merealad. Oleme endiselt seisukohal, et meetodikas erandi sisse toomine ei ole põhjendatud ja jääme oma varasemas kirjas väljatoodu juurde. Lisame, et mereala planeeringu koostamisel tuleb järgida kehtivat õigusruumi ja planeeringuga ei ole võimalik kehtivaid õigusakte muuta. Seega on oluline planeeringu keskkonnamõjude hindamisel lähtuda vajalikest ettevaatuspõhimõtetest, et välistada kavandatavate tegevuste puhul võimalik oluline mõju ja vajadusel sätestada leevendusmeetmed. Mereala planeeringuga antakse tegevusloa etapile raamistik, mis kohaldub kogu planeeringualale tervikuna ilma erandeid tegemata. Juhime veelkord tähelepanu, et üksikute tuulikute rajamine sadamate maa-aladele maismaal, samuti juhul, kui tuulik on maismaaga püsivalt ühendatud, on võimalik tavapärase</p>
--	--	---

	<p><i>sellisele veendumusele jõuda ja seega ei saa me Teie ettepanekuga arvestada. Juhime tähelepanu, et üksikute tuulikute kavandamine sadama maa-aladele maismaal ja kaldaga püsivalt ühendatult merealale on võimalik tavapärase planeerimismenetlusega ja on üldjuhul kohaliku omavalitsuse pädevuses.“</i></p> <p>Eeltoodust tulenevalt ei välista planeeringu koostaja/menetleja sadamate akvatooriumitesse tuulikute rajamist, kuid peab selle eelduseks seda, et tuulikute ja maismaa vahele rajatakse tammid. Leiame, et selline lähenemine välistab keskkonnasäästlikkuse printsiibi, st tammide rajamise (täiendavad kulutused ja keskkonna täiendav koormamine nii tammide rajamisel kui ka hilisemal hooldamisel) korral on võimalik akvatooriumidesse tuulikute püstitamine, muul juhul mitte.</p> <p>TSi arvates võib olla tegemist süsinikneutraalse energiatootmise põhjendamatu välistamisega sadamate akvatooriumides. Tehnoloogia arenedes või ka näiteks toetatud pilootprojektina tagaks tuulikute püstitamine sadamate akvatooriumidesse vesiniku kasutuselevõtu süsinikneutraalse laevakütusena ja laevade sadamas seismisel vajaliku elektrienergia (majanduslikult ja keskkonnavalaselt otstarbekas lühiaegseks tarbimiseks rajada väga võimsaid ülekandeliine ja alajaamu) tootmiseks. Vajalik energia saadaks sadama veelale või selle vahetusse lähedusse püstitavatelt elektrituulikutelt kas otse või vaheetapis salvestatuna vesinikku. Seega oleks tegemist süsinikneutraalse tootmisega.</p> <p><u>Tulenevalt eeltoodust palume Eesti mereala planeeringus arvestada TSi varasema ettepanekuga, mille kohaselt tehakse mereala planeeringus ettepanek, et tuulikute püstitamine sadamate akvatooriumidesse või nende vahetusse lähedusse on kooskõlas Eesti mereala planeeringuga ja loa andmine</u></p>	<p>planeerimismenetlusega ja kuulub üldjuhul kohaliku omavalitsuse pädevusse.</p> <p>Mereala planeeringu koostamise käigus tõusetus teemana ka omavalitsustele otsustusõiguse andmine rannalähedasel merealal juhul, kui ehitised ei ole kaldaga püsivalt ühendatud ega sellega ka funktsionaalselt seotud. Teiste riikide kogemus näitab, et nt 1 meremiili ulatuses rannajoonest võib mereala koormamine ehitistega olla omavalitsuse pädevuses. Eesti mereala planeeringu koostamise raames läbiviidud omavalitsuste küsitlus näitas leiget huvi vastava teema osas ja energeetika valdkonna arenduste puhul oli arvamus pigem, et selle reguleerimine peaks jääma riigile. Siiski on see teema lisatud planeeringu elluviimise tegevuskavva (<i>tegevus nr 2.1 Õigusliku raamistiku analüüsimine ja vajadusel muudatusettepanekute väljatöötamine arendamiseks KOVi õiguseid ja võimalusi mereala planeerimisel ja kasutamisel, vastutajateks Rahandusministeerium ja</i></p>
--	--	---

	<p><u>võib toimuda hoonestusloa ja keskkonnamõju hindamise menetluses, mis koostatakse koostöös piirneva kohaliku omavalitsusega või antakse selliste planeeringute ja keskkonnamõtjude hindamise menetlemise pädevus üle kohalikele omavalitsustele.</u></p> <p>Oma 06.11.2020 kirjas nr 15-1/6874-2 ASile Tallinna Sadam on Rahandusministeerium leidnud veel, et „Nõustume, et vesinik tehnoloogia areng on kiire, samuti on see võimalik lahendus fossiilsete kütuste energiaallikana kasutamise lõpetamiseks. Tervitame igati Tallinna Sadama suunda taastuvenergeetika kasutuselevõtu soodustamiseks. Ühtlasi viitame, et mereala planeering vesinik tehnoloogia kasutuselevõttu ei välista ja täpsemalt ei reguleeri.“</p> <p>Planeeringu seletuskirja punktis 5.6 on öeldud, et „pikemas perspektiivis on otstarbekas kogu Eesti merealal kaaluda laiemaid võimalusi taastuvenergia tootmiseks (nt vesiniku, päikese- ja laineenergia). Planeeringu koostamine otsustatakse lähtuvalt konkreetsetel ajahetkel kehtivast õigusruumist.“</p> <p>TSile jääb selgusetuks, kuidas on sisustatud Rahandusministeeriumi kirjas toodud seisukoht, et „mereala planeering vesinik tehnoloogia kasutuselevõttu ei välista ja täpsemalt ei reguleeri“ ning Planeeringu seletuskirjas toodu, et „Planeeringu koostamine otsustatakse lähtuvalt konkreetsetel ajahetkel kehtivast õigusruumist.“</p>	<p><i>Eesti Linnade ja Valdade Liit, ajaline periood 2022-2027).</i></p> <p>Selgitame, et mõeldud on asjaolu, et mereala planeering ei sea vesinik tehnoloogia kasutuselevõtmiseks täiendavaid, muust õigusruumist eraldiseisvaid piiranguid konkreetsete välistavate tingimuste või eraldatud merealade näol. Vesinik tehnoloogiat on nähtud perspektiivse arengusuunana (vt planeeringu seletuskirja ptk 5.6, 5.6.1, 5.6.6, 5.7), kuid tehnoloogia kiire arenemise ja samas hetkel keskkonnamõju</p>
--	---	--

		<p>hindamise jaoks vajalike konkreetsete toimivate näidete puudumise tõttu ei ole võimalik valdkonda täpsemalt reguleerida. Viimaste Riigikohtu lahendite (nt lahend asjas 3-16-1472) põhjal on keskkonnamõju strateegiline hindamine muutunud oluliselt detailsemaks ja juba strateegilisel tasandil tuleb jõuda veendumuseni, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju. Planeering toob välja kaitstavad ruumilised väärtused ja nendega arvestamise tingimused, millega tuleb arvestada ka teiste taastuvenergeetika lahenduste arendamisel. Planeeringus toodud märged planeeringu koostamise vajalikkuse osas tähendab, et otsus, kas vesiniktehnoloogia arendamiseks on vaja koostada uus planeeringumenetlus või mitte, sõltub otsustamise hetkel kehtivatest õiguslikest reeglitest. Lisaks tuleb arvestada kavandatava ehitise tehnoloogilist eripära; sh vajab kaalumist, kas vesiniktehnoloogia põhjal arendatava ehitise rajamisega võib kaasneda oluline ruumiline mõju, mille kaalumise peab</p>
--	--	---

		toimuma läbi avaliku planeerimisprotsessi.
	<p><u>See tähendab, et vajalik on selge vastus küsimusele, et kui keegi sooviks täna ja tänases õigusruumis arendada merealal vesiniktehnoloogiat, päiseenergeetikat või laineenergeetikat, siis millises menetluses on võimalik vajalikud load saada: kas tuleb koostada uus mereala planeering või mereala teemaplaneering või piirduda hoonestusloa ja keskkonnamõju hindamise menetlusega vm .</u></p>	<p>Vastuseks märgime, et tänasel hetkel ei keela Eesti mereala planeering ei vesiniktehnoloogia, päikeseenergeetika või laineenergeetika arengut. Vajalik on arvestada planeeringu suuniste ja tingimustega, mis on määratud üleüldiselt taastuvenergeetikale (ptk 5.6.1) ja teiste merkasutuste arendamiseks sätestatud põhimõtetega. Siiski, nagu eelnevalt selgitatud on määravaks ka tehnoloogiline eripära (mille kohta puudub praegu selge teadmine) ja sellel põhinev kaalutlus, kas arendustegevusega kaasnevad ruumilised mõjud, millega praegune mereala planeering ei ole arvestanud. Nagu Te ka ise viitate, siis hetkel puudub nende arendamiseks tasuv tehnoloogia. Seega seni, kuni ei ole täpsustunud võimalik kavandatav tehnoloogia, ei ole võimalik ka ühest vastust anda. Vastava tehnoloogia olemasolul on võimalik kaaluda, kas ja millise planeeringumenetluse läbiviimine on vajalik või mitte.</p>
	<p>Kuigi täna veel puudub selleks tasuv tehnoloogia, võib sellise tehnoloogia arendamisel saada takistuseks just Eesti mereala planeering, mille kohaselt</p>	<p>Kinnitame, et oleme mereala planeeringu koostamisel seadnud eesmärgiks</p>

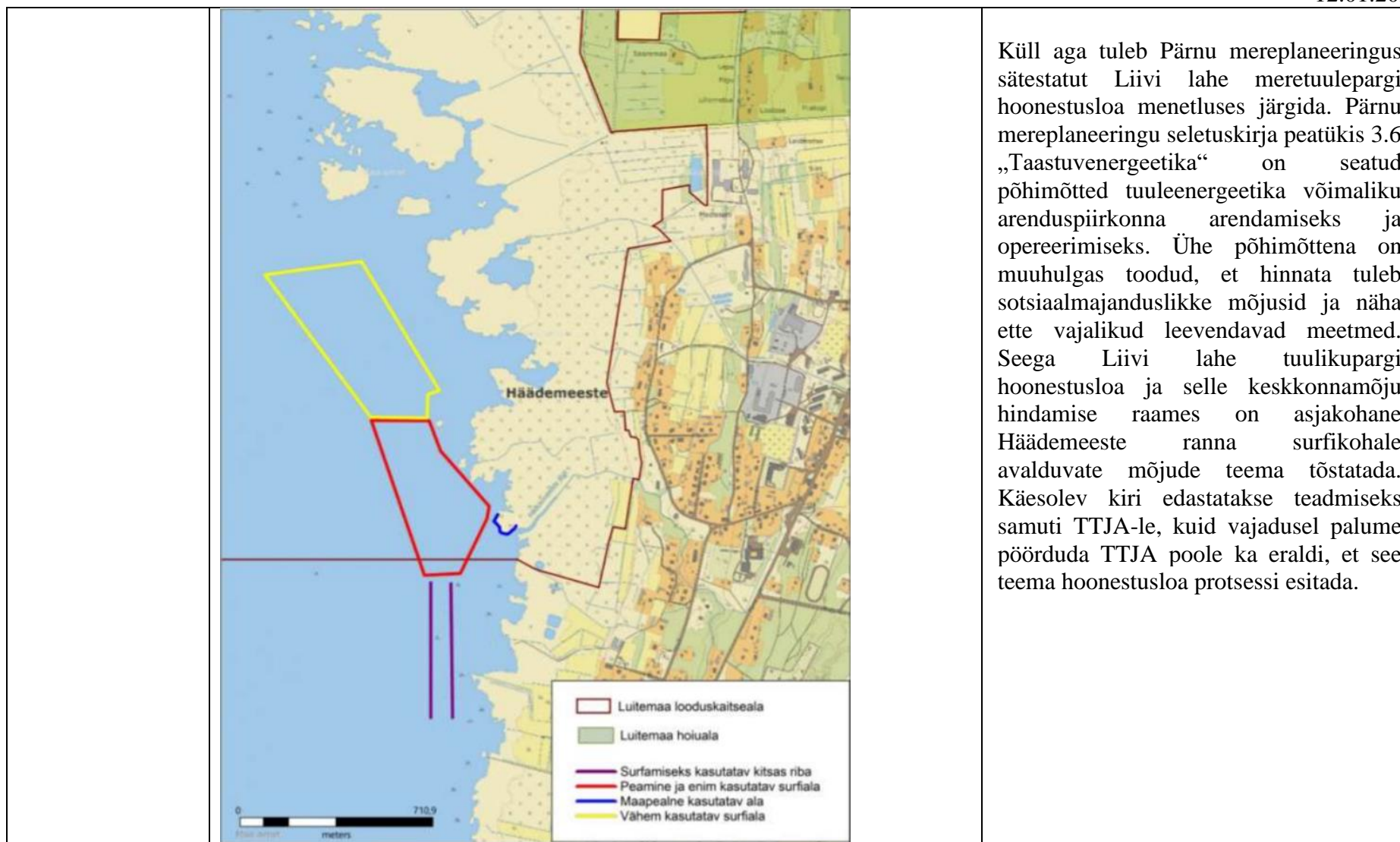
	<p>näiteks päiksejaamade rajamine merealale ei ole võimalik. Nimelt võtab sellise planeeringu menetlemine aega ca 5 aastat, maksab maksumaksjale pea miljon eurot ning alles seejärel saab hakata vajalikke projekte koostama jne. Lisaks ei selgu seadustest ja ei selgunud ka Eesti mereala planeeringu avalikel aruteludel selgelt, millise planeeringuga Eesti mereala planeeringut muuta saab (kas üleriigilise planeeringuga või uue Eesti mereala planeeringuga või mereala teemaplaneeringuga või mereala osaplaneeringuga jne).</p> <p><u>Leiame, et eelnevast tulenevalt tuleks Eesti mereala planeeringu vastu võtmisel hoolikalt analüüsida teiste õigusaktide mõju planeeringu ellu viimise võimalikkusele ning Eesti mereala planeeringu mõju teistele planeeringutele ja strateegiatele, sh mereala taastuvenergeetika strateegiale.</u></p>	<p>sinimajanduse ja taastuvenergeetika jätkusuutliku arengu, samal ajal arvestades Eesti mereala ja ka ühiskondlike (nt avalikkuse tundlikkus meretuuleparkide visuaalsete mõjude osas) eripäradega. Planeeringu koostamisel on arvestatud erinevate valdkondlike arengukavade ja strateegiatega. Oleme seisukohal, et Eesti mereala planeering aitab kaasa kliimaeesmärkide saavutamisele ja samal ajal aitab säilitada praeguseid väärtusi. Planeeringu on kooskõlastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kes on taastuvenergeetika valdkonna (sh strateegia) arengu eest vastutav.</p>
<p>10. Eesti Vesinikuühing 08.12.2021</p>	<p>Täiendavalt meie eelmisele ettepanekule millele vastasite (nr 15-1/3851-10) soovime täpsustada, et seletuskirja ptk 5.6.6 räägib kaablikoridoridest. Vesinik transporditakse maale torustikku mööda. Kaablikoridor ei ole seda. Vesinik on oluline mitte ainult energiakandja, aga ka oluline keemiatööstuse sisend. Skeem 5.6.6.1 on kaabliühendus Pärnu lahes. Planeeringus on puudu võimalik vesiniktoru Paldiskisse, kus paikneb tänane Baltic Connector maagaasitoru ja asukohana on tõenäoline vesinikku suures mahus kasutava tööstuse tekkimine sh. taastuvate meretööstuste tootmine, eeldusel, et meretuulest vesinik muutub seal kättesaadavaks. Eestis on vaja meie hinnagul asendada umbes 3 TWh fossiilseid meretööstuste rohelistega. Lisaks lennundussektori vajadus <i>sustainable aviation fuels</i> järele. Eestis on potentsiaal rajada nn. <i>greenfield project</i> roheliste kütuste tootmiseks, olgu</p>	<p>Soovite oma varasemale ettepanekule täiendavalt täpsustada, et vesinik transporditakse maale torustikku mööda, mitte kaablikoridorides. Rõhutate, et vesinikumajandus on kiirelt kasvav majandusharu ja soovite, et mereala planeering ei saaks takistuseks mõne aja pärast vaid sel põhjusel, et dokumendis pole vesinik piisaval määral juba täna sisse kirjutatud.</p>

	<p>selleks metanool, ammoniaak etc. Selleks on vaja juba täna planeerida võimalikult <i>Off-Shore</i> vesinikutootmisest toruühendus maismaaga. Paldiski sadam on väga konkurentsivõimeline nn. <i>Hydrogen Hub</i> asukoht mis suudaks olla keskseks vesiniku jaotussõlmeks Eestis, pakkudes lisaks vesinikule ka meretuuleparkide hoolduslaevastikule kodusadama teenust ja vesiniku vaheladustamist Balti meres laevade Punkerdamisteenusele. Lisan siia paar visiooni: Lisaks Regionaalne visioon koostöökis Soome ja Rootsiiga Hydrogen Backbone projekt: . @BotH2nia Vesinikumajandus on kiirelt kasvav majandusharu ja me soovime, et mereala planeering ei saaks takistuseks mõne aja pärast vaid sel põhjusel, et dokumendis pole vesinik piisavaöl määral juba täna sisse kirjutatud. Soovime jätta ukse avatuks vesiniku turule tulekuks.</p>	<p>Oma eelnevas vastuses (04.08.2021 kiri nr 15-1/3851-10) selgitasime, et energiavõrgu teemat kajastab juba seletuskirja ptk 5.6.6, kus mh on välja toodud, et pikemas perspektiivis võivad osutada tõenäoliseks ka nn võrguvälised, off-grid lahendused (nt vesinikutehnoloogia) või elekter-gaasiks lahendused, kus energia kantakse merealadelt maismaale gaasi kujul. Juhite tähelepanu, et antud ptk-s ei ole kajastatud võimalikku lahendust Paldiskisse. Lisame, et viidatud ptk kajastab konkreetselt mereala planeeringus määratud tuuleenergeetika arendusalade ühendusvõimalusi maismaale. Antud juhul kõige optimaalsemad ühendusvõimalused on edela Eestis ja seetõttu ei ole Paldiski suunda visualiseeritud. Kuid välja on toodud, et merealade energiavõrgustiku rajamine lahendatakse eraldiseisvalt ja ptk 5.6.6 ja 5.7 toodud tingimusi järgides ei ole tegemist käesoleva mereala planeeringu muutmisega. Viitame, et üleüldiselt merepõhjas paikneva taristu kavandamise suunamiseks on suunised ja tingimused antud ptk 5.7. Seega Paldiski</p>
--	--	--

		<p>piirkonnas võimalike arengute kavandamisel tuleb järgida ptk-s 5.7 sätestatut.</p> <p>Täname Teid tähelepanu juhtimise eest, et vesinik transporditakse maale torustikku mööda ning seega tuleks see lahendus selgelt sisse kirjutada. Nõustume, et ptk-s 5.7 ei tule see arenguperspektiiv hetkel piisavalt hästi välja. Seega täiendame mereala planeeringu seletuskirja ptk 5.7 Merepõhjas paiknev taristu, kus seatakse suunised ja tingimused ka torujuhtmetele, ja toome välja vesiniku transportimise pika-ajalise arengusuunana. Kinnitame, et mereala planeering näeb vesinikumajandust kiirelt kasvava majandusharuna ja ei sea täiendavaid piiranguid selle arendamiseks.</p> <p>Kokkuvõttes, planeeritavate tuuleenergeetika alade ühendusi reguleerib ptk 5.6.6 ja ülejäänud merepõhja taristu kavandamist ptk 5.7.</p>
<p>11. Triina Trei 06.12.2021</p>	<p>Märkasid, et teie mereala planeeringus on üks oluline surfikoht puudu, nimelt Häädemeeste lohesurfi rand.</p>	<p>Selgitame, et Häädemeeste lohesurfi ala ning viidatud Liivi lahe tuulikupark jäävad Pärnu maakonnaga piirnevale merealale. Pärnu maakonnaga piirnev mereala</p>

	<p>Häädemeeste rannast saamas üks olulisemaid surfirandu eestis. Seal on lohe- ja purjelaua spordiks ideaalsed tingimused ning toimub ka palju Eesti meistrivõistluste etappe.</p> <p>Liivi lahe tuulikupargi rajamine ei mõju antud kohale just kõige paremini sest valdavas enamuses on koha kõige populaarsem kasutus just lõuna ja lääne kaare tuultega, mida tuulikupark suuresti ja pigem halvemuse poole mõjutama hakkab.</p> <p>Manuses täpsem kaart surfikohaga.</p>	<p>planeering¹⁵ on kehtestatud Pärnu maavanema 17.04.2017 korraldusega nr 1-1/17/152. Kuna tegemist on kehtiva maakonnaplaneeringuga, siis praegu koostamisel olev ning 8.11.-8.12.2021 avalikustatud Eesti mereala planeering Pärnumaa mereala ei käsitle ja seda nõ üle ei planeeri. Pärnu mereala planeering jääb kehtima ka pärast üleriigilise Eesti mereala planeeringu kehtestamist. Seega kuigi Häädemeeste lohesurfi rand on kahtlemata oluline, siis seda Eesti mereala planeeringus kajastada ei saa.</p> <p>Võtame teadmiseks Teie arvamuse Liivi lahe meretuulepargi kohta. Kuna Pärnu mereplaneering on kehtestatud, siis Liivi lahte tuulikuparkide kavandamise protsess on jõudnud juba edasi järgmisesse - hoonestusloa menetluse - etappi. Rahandusministeeriumi pädevusse ei kuulu tuulikuparkide hoonestuslubade menetlemine, lubasid menetleb Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA).</p>
--	---	--

¹⁵ Pärnu mereala planeering on kättesaadav veebilehelt <https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/parnumaa/parnu-mereala-maakonnaplaneering/>

Laekunud peale avalikustamise lõppu

<p>1. Hanna Kitt 15.12.2021</p>	<p>Aitäh vastuse eest. Naljakas on see, et räägite kogu aeg täpselt sama juttu ja lükkate vastutuse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti kaela. Ometi oli selgelt kirjas, et arvamused tuleb teile saata. Sellel lingil olevas PDFis on nii kirjas () Antud PDFist: Arvamusi planeeringule ning mõjude hindamisele saab 8. detsembrini esitada Rahandusministeeriumile e-posti aadressil info@fin.ee. Milleks siis, kui te sellega enam ei tegele? Paluks siis kohe inimestele anda selged suunised. Tegemist tundub olevat lihtsalt rahva lollitamisega, et nad ei saaks asjale enam vastu astuda.</p>	<p>Selgitame, et koostamisel olev üleriigiline Eesti mereala planeering (mis avalikustati 8.11-8.12.2021 ja millele arvamusi oodati) Pärnu maakonnaga piirnevat mereala ei käsitle. Pärnu maakonnaga piirneval merealal on kehtiv mereala planeering olemas ja seda üleriigilise mereala planeeringuga nõ üle ei planeerita. Pärnu maakonnaga piirnev mereala maakonnaplaneering jääb kehtima ka pärast üleriigilise Eesti mereala planeeringu kehtestamist. Seega ei ole meil võimalik Teie ettepanekuid Eesti mereala planeeringu protsessis arvestada. Lisame alljärgneva joonise, et oleks paremini aru saada, millist ala hõlmab Eesti mereala planeering.</p> <p>Nagu ka varasemates vastustes oleme viidanud, siis käesoleval hetkel enam Liivi lahte tuuleparke strateegilisel tasandil ei planeerita, vaid protsess on planeeringu etapist jõudnud juba edasi järgmisesse - hoonestusloa menetluse - etappi. Rahandusministeeriumi pädevusse ei kuulu tuuleparkide hoonestuslubade</p>
--	---	---

		<p>menetlemine. Hoonestuslubasid menetleb Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.</p> <p>EESTI MERERUUM</p> <p>Legend</p> <ul style="list-style-type: none"> --- Territoriaalne piir --- Majandusvööndi piir □ Varasemad planeeringulad Hiiu ja Pärnu maakonnadega piirnevad territoriaalse mere osad <p>Joonis 1. Planeeringulahendus on koostatud kogu Eesti merealale (nii territoriaalmerele kui ka majandusvööndile), v.a varasemalt planeeritud ja kehtima jäävad Hiiu ja Pärnu maakonnaga piirnevad merealad.</p>
<p>2. Vahur Kraft 12.12.2021</p>	<p>Mereala planeeringu tutvustamisel küsisin tuulegeneraatorite visuaalse mõju hindamise põhimõtete ja selle vähendamise kohta, kahjuks ei saanud selget vastust, samuti olen püüdnud leida selle kohta avaldatud materjalidest infot, seisukohti, kahjuks tulutult.</p>	<p>Viitame, et Eesti mereala planeeringus kavandatud tuuleenergeetika alade visuaalse mõju hindamine on kättesaadav mõjude hindamise aruande¹⁶ ptk 4.4.1.6.2 (lk 163-181). Selles peatükis on kirjeldatud</p>

¹⁶ http://mereala.hendrikson.ee/dokumendid/Planeeringulahendus/2021-11-01_MSP_MH_aruanne_avalikustamisele.pdf

	<p>Kas oleks võimalik saata vastavaid materjale või linki , kui need on kusil lisades olemas ja endiselt, kuidas on planeeritud vähendada visuaalset reostust kogu Saaremaa läänerannikul ?</p>	<p>tuulikute visuaalse ja maastiku mõju hindamisega seonduv ning välja toodud mõjude leevendusmeetmed. Mõjude hindamises välja toodud leevendusmeetmed on sätestatud planeeringus suuniste ja tingimustena. Kõik suunised ja tingimused visuaalsete mõjudega arvestamiseks sisalduvad mereala planeeringu seletuskirja ptk 5.6.5.-s. Näiteks on mõjude leevendamiseks sätestatud nõ sotsiaalne puhver, mis on 6 meremiili (11,1 km) rannikust ja kuhu tuulikuid ei ole võimalik kavandada. Lisaks sellele on sätestatud veel meetmeid, nt eelistada samas kõrguslikus suurusjärgus tuulikuid, liigendada tuulenergeetika arendusalasid, otsida võimalusi tuulikute vabade alade jätmiseks kõige suurema mõjuga alas asuvatel vaatekohtadel, kohustus tegevusloa etapis hinnata maastiku- ja visuaalseid mõjusid jne. Leevendusmeetmed on välja töötatud koostöös visuaalsete mõjude hindamise eksperdiga ja need on kooskõlastanud Keskkonnaministeerium, kes on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise osas poliitikakujundajaks ning kelle</p>
--	---	--

	<p>Küsin, kas on kogu selle pika merealade planeeringu protsessis arutatud või mõeldud ka alternatiivse taastuvenergia tehnoloogia peale (tuulegeneraatorite tehnoloogia on ju enam kui 130 a. vana), nagu laineenergia vms., et vähendada kogu keskkonnale tekkivat negatiivset mõju ?</p>	<p>pädevusvaldkonda kuulub Euroopa maastikukonventsiooniga seonduv.</p> <p>Mereala planeeringu koostamise protsessi käigus on kaalutud erinevate taastuvenergeetika lahenduste (nt päikeseenergia, laineenergia, vesiniktehnoloogia) kavandamist. Üleüldiselt taastuvenergeetika teemat kajastab seletuskirja¹⁷ ptk 5.6. ja ptk 5.6.1 annab suunised laiemalt taastuvenergeetika arenguks. Hetkel täpsemalt seda reguleerida ei ole võimalik, kuna need tehnoloogiad on väga kiires arenemises ja samas keskkonnamõju hindamise jaoks vajalikud konkreetsete toimivad näited puuduvad. Viimaste Riigikohtu lahendite (nt lahend asjas 3-16-1472) põhjal on keskkonnamõju strateegiline hindamine muutunud oluliselt detailsemaks ja juba strateegilisel tasandil tuleb jõuda veendumuseni, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju. Planeering toob välja kaitstavad ruumilised väärtused ja nendega arvestamise tingimused, millega tuleb</p>
--	---	---

¹⁷ http://mereala.hendrikson.ee/dokumendid/Planeeringulahendus/2021-11_MSP_seletuskiri_avalikustamisele.pdf

		arvestada ka teiste taastuenergeetika lahenduste arendamisel.
--	--	---